

Tartumaa raamatukoguhoidjate meele- ja häälekandja

Meie Leht

Nr 2 (18) Juuni 2008

Labrit! Tere hommikust!

„Reisipisik hingesopis + reisikaart lauanurgal + reisiraha salataskus + reisiramat käelutuses = reisipalavik... Mina ja veel 42 reisikaaslast olime selsinatsel kaheksandal lehekuu varajasel hommikutunnil reisiärevuses oma reisikottidesse ära mahutada püüdnud kõik vajaliku selleks, et juba järgmisel õhtul suurde sahtlisse lisada veel reisimuljetemosaiik.

Reisimarsruut on kokku seatud järgmiselt: Tartu – Valga – Aloja – Birini – Turaida – Sigulda – Riia – Venstspils – Mazirbe – Kolka – Engure – Jurmala – Riia – Tartu.“

Nõnda isikupäraselt ja hoogsalt alustab Melliste raamatukogu juhataja Aasa Sulg reisikirja neist kahest päevast, mis möödusid kolleegide seltsis Lätimaal.

Et reisikihk ka teiste maakondade raamatukogurahvast Niperinaadina vähemalt korra hulkuma sunnib, on selgesti näha selle lehe järgmistelt külgedelt.

HARDUSHETK: Tartumaa raamatukoguhoidjad tõid Riiga Jakobi kalmistule Kristjan Jaak Petersoni sümboolse hauatähise juurde lihtsad põllulilled, mis kasvanud tema alma materi Tartu ülikooli kodumaakonnas. Foto: Hele Ellermaa

RAAMATUKOGU KODUKS SAI KAUPLUS: Kui kellelgi on üle pika aja taas Kurekülla asja ja ta juhtub harjumuspäraselt kauplusesse põikama, tabab teda suur üllatus – kenasti remonditud ruumid on täidetud üksnes raamaturiiulitega –, sest alates 26. maist tegutseb kunagise poe hoones raamatukogu. Foto: Hele Ellermaa

**Oma silm on kuningas ka
huviväärses Tartu vallas lk 3**

**Tartumaalased ammutasid
Lätist reisimuljeid lk 4& 5 & 6**

**Neli õpetlikku päeva soomlaste
ja raamatute seltsis lk 6& 7**

Raamatukogu tegi raamatu lk 8

**Sankt-Peterburg võiks olla
kohustuslik reisisiht lk 9 & 10**

**Holland – mitte ainult tulpide
maa lk 12 & 13**

**Pipilotta Bingoloto võidukäik
Melliste laste seas lk 17**

**Kröllipere tutvus Nõos kirjanik
Siiri Laidla lk 18**

Kas te mäletate Tartu muinsuskaitsepäevi?

„Sageli kipume unustama, kuivõrd on meil ikkagi vedanud, et elame oma riigis.“

Ajakaja

Eesti Vabariik tähistab tänava suurejoonelisel oma 90. aastapäeva. Aga 20 aastat tagasi algasid sündmused, tänu millele me saame seda sünnipäeva üldse avalikult pidada.

Kindlasti te mäletate Tartu muinsuskaitsepäevi, levimuusikapäevi, Eestimaa Laulu jne. Nende sündmustega seoses on meil oma mälestused ja emotsioonid.

Tartu muinsuskaitsepäevade 20. aastapäeva tähistati 17. aprillil 2008 suure pidulikkusega. Nendel muinsuskaitsepäevadel toodi esmakordselt jälle välja meie rahvuslipp. Allakirjutanu mäletab tollaseid sündmusi kahjuks väga ähmaselt. Põhjuseks kindlasti see, et käsil oli ülikooli lõpetamine ja Eesti iseseisvuse eest võitlemise asemel tuli lugeda hoopis Lenini teoseid.

Aastapäev algas Athena keskuses foto näituse avamisega, millele järgnes kroonikafilmi vaatamine.

1988. aasta kroonikafilmidelt võisime ära tunda nii mõnegi tänaseks väga tuntud inimese. Igatahes kuluks niisugune aja-loomeenusat kõigile mõnikord ära. Siis

tuleks ehk jälle meelde, kumb siin elus on kõige tähtsam – kas raha või aated.

Samuti näidati vanu kroonikakaadreid 1930. aastatest. Neid oli küll tänapäeval natuke naljakas vaadata: kui palju on ikka elu muutunud nende aastatega!

Filmide vaatamisele järgnes ringsõit bussidega marsruudil Tartu Ülikooli peahoone – EÜSi maja – ERM Raadil – Jaani kirik. Kakskümmend aastat tagasi toimus ühel päeval tõrvikutega rongkäik ülikooli peahoone eest EÜSi maja juurde. Kuna sinimustvalge väljatoomine oli tollal seadusega keelatud, siis lehvisid EÜSi majal kolm lippu – sinine, must ja valge. Nii oli ka seekord. Bussis viskasid vanemad härnad nalja, et tänu turumajandusele on seekord lipud palju väiksemad.

EÜSi maja juures pidas kõne Margus Kasterpalu, kes 20 aastat tagasi oli tudengina üks muinsuskaitsepäevade organiseerijaist. Isegi üks lippudest ömmeldi toona tema voodilinnast. Meil oli võimalus sisse kiigata ka EÜSi majja. Tavainimestele seda võimalust reeglina ei pakuta. Kunagised Tartu ülikooli tudengid on olnud selles majas aga kindlasti – Vene ajal toimusid seal ju kehalise kasvatuse tunnid.

Raadil valitsesid 20 aastat tagasi Vene sõjaväelased ja territoorium oli piiratud okstraadiga. Muinsuskaitselaste rongkäik läks kokkutuleku järgmisel päeval juba trikolooride lehvides läbi linna Raadile, kus nõuti kompleksi tagastamist Eesti Rahva Muuseumile. Ka Jaani kiriku restaureerimise jätkamise idee sai alguse neil päevil.

Piduliku meenutuspäeva lõpetas kontsertaktus ülikooli aulas. Päevakohase kõne pidas Trivimi Velliste, laulis Tartu Akadeemiline Meeskoor. Tollase luuleteatri Valhalla liikmed esitasid Karl Ristikivi luulet. Kõlas „Koit“ Tõnis Mäe esituses.

Ma arvan, et kõik osavõtjad said positiivseid emotsioone, nagu olid tunded positiivsed ka 20 aastat tagasi.

Sageli kipume unustama, kuivõrd on meil ikkagi vedanud, et elame oma riigis. Ja pole need meie riigiisad midagi hullemad kui mujal maailmas. Meie riik on lihtsalt nii tilluke, et kõik tunnevad kõiki ja seetõttu kõik negatiivne võimendub mitmekordseks.

Viive Vink,

Rannu raamatukogu juhataja

Raamatukogu direktor – tööseadusandluse valge vares

Mõttepauz

Viimasel ajal on mitmete foorumite ettekannetes avaldatud sügavat muret, et raamatukoguhoidjat nähakse ja kujutatakse meie ühiskonnas kui halli hii-rekest. Teadmata, kas see on nüüd rõõm või mure, võib nentida, et vähemalt juhataja, korrektsemalt väljendudes direktori tasandil on saanud raamatukoguspetsialistist valge vares.

Eesti tööseadusandluse võib julgelt pulbriks sõeluda, kuid ilmselt ei leia seal lisaks (valdavalt ennast juhtivale) maa-raamatukogu juhatajale, korrektsemalt väljendudes direktorile ühtegi teist sama tasandi töötajat, kellega tööandja võib sõlmida tähtajalise töölepingu kuni viieks aastaks. Kui mõne aja eest oli võimalik väita, et ka koolide direktorite ja laste-aedade juhatajate ametikohad on olnud tähtajalised alates 1995. aastast, siis nüüd ei kehti ka see argument.

Riigikogu istuv koosseis võttis 72 poolt- ja ei ühegi vastuhäälega vastu huvikooliseaduse, koolieelse lasteasutuse

seaduse, kutseõppeasutuse seaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse, millega kaotati võimalus sõlmida lasteasutuste ja koolide juhtidega tähtajalisi töölepinguid. Tänavu 10. aprillil vormistatud seadusemuudatus jõustus 15. mail.

Küsisin e-kirja teel, mida arvab (maa)-raamatukogude direktorite tähtajalistest töölepingutest riigikogu kultuurikomisjoni esimees **Peeter Kreitzberg**:

Minu arvates täielik jama. Euroopas on reeglilik tähtajatud töölepingud ja ainult erandjuhtudel, milleks pole raamatukogu töö, sõlmitakse tähtajalised lepingud. Kultuurikomisjon pole küll midagi sellist menetlenud ega näinud. Ei oskagi täpselt kommenteerida.

Tervitades Peeter Kreitzberg

Riigikogu eelmise koosseisu ajal keskonnakomisjoni kuulunud Peeter Kreitzberg uuris enda jaoks tähtajaliste töölepingute sätte tausta ja kirjutas peagi uues kirjas:

Selle jõustas eelmine komisjon ja eelmine riigikogu koosseis. Võimalik, et peame selle uuesti menetlusse võtma.

Peeter Kreitzberg

Peeter Kreitzberg „tellis“ minu küsimusele ka alljärgneva vastuse:

Lugupeetud Toivo Ärtis,

Antud muudatuse rahvusraamatukogu seadusse tegi Riigikogu eelmine (X) koosseis. Algatuse tuli kultuuriministeeriumist järgneva selgitusega:

"Kuna kehtivas seaduses puudub alus raamatukogu direktoritega tähtajalise töölepingu sõlmimiseks, on direktorid ametisse nimetatud määramata tähtajaga töölepinguga. Eelnõusse on lisatud säte, mille kohaselt sõlmitakse direktoriga tähtajaline või tähtajatu tööleping. Seega võib direktoriga sõlmida tähtajalise töölepingu."

Tegemist oli poliitilise otsusega, mida Riigikogu X koosseis pidas heaks lahenduseks. Riigikogu XI koosseis ei ole antud otsust üle vaadanud seoses haridusasutuste juhtide töölepingute tähtajatuks muutmiseiga.

*Lugupidamisega Atko-Madis Tammar
Riigikogu kultuurikomisjoni nõunik*

Mõttepauzile kutsub **Toivo Ärtis**, kes väljendab selles kirjatöös sügavalt isiklikku suhtumist teemasse

Oma silm on kuningas ka huviväärses Tartu vallas

Üks ammune mõttetera õpetab: kui tahad poeti tunda, käi ära tema sünnipaigas

Kordaminek

Tartu valla raamatukogude töötajatele ja koduloohuvilistele oli lehekuu viimase nädala teisipäev mitmeti kasulik ja meeldejääv – teoks sai järjekordne täiendõppepäev.

Kokkutulnute eesmärgiks oli külastada meie vallas elanud ja tegutsenud ning vabariigi kultuuripärandisse kootud-kantud loomeisiksuste sünni- ja kodukohti. On ju öeldud, et kui tahad tunda poeti, käi ära tema sünnipaigas. Aga see mõttetera keh- tиб ju ka kunstnike ja heliloojate kohta. Neid on meie valla vaimuvaramus kokku tervelt kolm tosinat. Ja neid kõiki meie valla vaimuvarahoidjad ka teavad-tunnevad, kuid enamasti teabeallikate ja kirjasõna kaudu. Ent ütleb meie rahvatarkuski, et oma silm on kuningas.

Kultuurilooline retk algas meie armastatud helilooja, “Tuljaku” ja “Meeste laulu” autori, esimese eesti naisorelikunstniku **Miina Härma** sünnipaigast Kõrvekülas. Kohalik koduloolane Ellen Põgost pakkus väärtuslikku lisateavet nii helilooja sünnikohast kui temale püstitatud mälestuskivi saamisloost.

Siit läks sõit edasi valla kõige kaugema “kuhja” juurde – Tammistusse. Tutvuti ligi saja-aastase kultuurikolde – rahvama- jaga. Kohalikust kultuurielust andis oma kolleegidele ülevaate kultuuritöötaja Heli Jürgenson.

Tagasiteel peatuti Tammistu mõisas, mida pidas mullu sügisel külastusväärses isegi Rootsi kuninganna.

Läbi võilillepäikeseliste põldude jõuti majanduslikult elustunud Kobratuse. Huv- i- ja austustundega külastati Palu talu – nimeka riigitegelase **Kaarel Eenpalu** kodukohta. Lühitutvustuse külast ja tema kuulsast asukast kui kultuuri- ja vaimuini- mesest tegi elupõline raamatukoguhoidja Elle Tarik. Raamatukogude töötajail oli selle talu külastamiseks ka eriline põhjus: kauaaegne riigitegelane oli ka ärgas ühis- konnategelane. Tema algatusel ja ainelisel toetusel rikastus koduvald kolme vaimu- varamuga – Luunja, Tammistu ja Kobratu raamatukoguga. Tänapäeval annab selli- seid tegusid otsida. Ka siia jäeti kimp kevadlilli.

Vahele ei jäetud ka eesti pasunakooride hälli Väägveret ja kuulsa puhkpillimuusikaisa **David Otto Wirkhausi** kodu.

Edasi kulges kodukandiretk Vedule, kus kolleegid ootas kohalik kultuuriring Karin Evik. Koduloolisele teabe kuulami-

UUDISTAJAD: Tartu valla vaimuvarade valitsejad ja koduloohuvilised Kobratu küla Palu talus riigitegelase Kaarel Eenpalu sünnikodus. Foto: Hele Ellermaa

se kõrval oli seal vaatamistki: vabariigi 90. sünnipäev leidis Vedu raamatukogus erakordselt väärikat kajastust nii ettevõt- miste sisult kui korralikult väljapeetud kujundusega. See töö vääriks tutvustamist kogu vabariigis ja äramärkimist juubeli- aasta lõpetamisel. Oli meeldiv kogemus.

Järgmised seitse kilomeetrit viisid kul- tuuripäevalised Saadjärve äärde Kukulina.

Teada-tuntud kultuurihäll – “Pallase” suvekool – on täna hüljatud ilmega, mis- tõttu toob vallale kuuldavasti musta kuul- sust.

Pikem ja sisukam peatus oli Äksi kul- tuurikeskuses, kus külastati nii soome- poiste muuseumi kui loodusetuba. Koha- liku kultuuritöö eesvedaja Anita Priksi giiditöö oli professionaali tasemel.

Külastati ka Äksi kalmistut ning kau- gete aegade kirjamehe **Otto Wilhelm Masingu** kodukohta.

Edasi viis retk Lääne vaimuvaramusse, kus selgitusi jagas raamatukogu direktor Eve Toots. Läätel on valla üks suuremaid raamatuvaramuud ja arvukalt lugejaid. Seoses sellega on vallas päevakorral ra- amatukogu arendamise kavatsused.

Lääne kandis külastati **Jaan Koorti** ko- dukohta. Kunstniku sünnist möödub tänavu sügisel 125 aastat.

Kaugelt vaadati kirjanik **Mait Metsa- nurga** sünnikodu Saarel.

Vahele ei jäetud ka kuulsat Orge kooli asukohta ja **Richard Antiku** mälestus- kivi. Seal pakkus väärtuslikku teavet bib- liograafi abikaasa Agnese ristitütar Liivi

Luha. Suur tänu temale kultuurisõidu kaasa-tegemise eest.

Järgnes külaskäik Muugele, kus sele- tussõnu jagas Lääne raamatukogu juurde loodud kodulookoja eestvedaja Mihkel Hurt.

Raamatukogude töötajate ringreis lõp- pes vaimselt rikkas Vasulas, kus kodu- koha ligi üheksasaja-aastast aja- ja kultuu- rilugu tutvustas uusvasulalane, avara kul- tuuritaustaga Sirje Puura.

Kultuuriretk oli vaimuvarade valitseja- tele, kes päevade kaupa on “nelja seina vahel”, kasulik ja tarvilik. See pakkus nei- le sõõmu nii väärtuslikku teavet kui keva- disse kodukandi värsket õhku ning hinges- tavaid vaateid.

Maakonna raamatukogude peadirektori Hele Ellermaa “kontosse” lisandus veel üks tegus ja meeldejääv ettevõtmine. Aitäh temale hinge- ja vaimuteritustege- vuse eest!

Valter Toots

Tagasiside

Milliseid erialaväljaandeid jälgid?

Kultuuriministeriumi raamatukogude nõunik **Meeli Veskus:**

”Hästi tore on kui postkasti potsatab Tartumaa Meie Leht.”

Ajakirjast Raamatukogu (nr 1/2008)

Tartumaalased ammutasid Lätimaalt reisimuljeid

Labrit!

Reisipisik hingesopis + reisikaart lauanurgal + reisiraha salataskus + reisiraamat käeulatuses = reisipalavik... Mina ja veel 42 reisikaaslast olime selsinatsel kaheksandamal lehekuu varajasel hommikutunnil reisiärevuses oma reisikottidesse ära mahutada püüdnud kõik vajaliku selleks, et juba järgmisel õhtul suurde sahtlisse lisada veel reisimuljetemosaiik.

Reisimarsruut on kokku seatud järgmiselt: Tartu – Valga – Aloja – Birini – Turaida - Sigulda – Riia – Venstspils – Mazirbe – Kolka – Engure – Jurmala – Riia – Tartu.

Peegeldus

Melliste raamatukogu juhataja
Aasa Sulg

Sveiki!

Valga-Valka piiripunktis laabub kõik Schengeni piirikontrolli kohaselt – mitte keegi ei tunne meie vastu vähematki huvi.

Aloja – esimene peatuspaik. Indriķis Zīle ja Auseklise mälestuskivide juures on kohalike koolinoorte esindus rivistunud puhkpillidega muusikaliseks tervituseks. Südantsoojendav hetk Lätimaa laulupidude traditsiooni algataja ja rahvusliku poeedi sünnipaigas.

Seejärel ootab meid kohvilaud ja vestlusring kultuurimajas. Särasi silmi räägib kohaliku kooli õpetaja Smaidīte Rudzīte mullusest suurest raamatupeost, millel osales ka vabariigi president. (Meie jaoks andis see võimaluse tõmmata ühisjooni raamatuaasta ettevõtmiste-kohtumistega.)

Raamatukogu jätab koduse mulje juba seetõttu, et riulite vahel tundub olevat pisut vähevõitu ruumi. Ülakorrusel saavad oma lugemisjanu kustutada, loomingulist kätt ja silma edendada eelkõige lapsed, see väike ruum on muudetud eriliselt lapsesõbralikuks. Allkorruse parentiivas on võimalus tutvuda raamatukogu kodulooliste materjalidega või siis istuda arvutilaudade taha mugavatele vabadele toolidele.

Läti-estti esmaabisõnastik

Labrit! – Tere hommikust!
Sveiki! – Tervist!
Pils – loss
Upe – jõgi
Iela – tänav
Osta – sadam
Jūra – meri
Zivs – kala
Daba – loodus
Saldējums – jäätis
Paldies! – aitäh!

ILUS ALGUS: Kolleegist giid ja tõlk Tiina Kohver esimeses peatuspaigas – Alojal Indriķis Zīle ja Auseklise mälestuskivide juures. Foto: Hele Ellermaa

Iga soovija saab raamatukogujuhataja Sarmīte Frīdenfeldt meeneks kaasa mõnusa formaadis lätikeelse kodulootriki-se koos piirkonna kaardi ja kohalike vaatamisväärtuste fotodega.

Pils

Läti mõisakultuurist hõngu saamiseks vaatame üle Birini mõisa, mis oma heas korras neogooti stiilis häärberi, inglise stiilis pargi, kenade paviljonide, maalilise järvekese ja kohaliku kurepaariga toob vaimusilma ette härrasrahva elu sajandeid tagasi.

Birini mõis on aastakümneid kuulunud Mellinite suguvõsale, mistõttu on olnud ammused ja loomulikud tugevad sidemed Eestiga. Kahe maa kultuurilugu on rikastanud Tuhalas sündinud topograaf Ludwig Mellin, kelle koostatud Liivimaa atlas oli käibel üle sajandi nii Eesti kui ka Läti alal.

Upe

Lätimaa kõrgeimate kuuskedega uhkel-dav Sigulda oma kuulsate bobiradade ja mäetipul kõrguva Turaida lossiga on just-just alanud tugeva vihmasaju tõttu imetlemisobjektiks, mida kahjuks peame vaatama vaid läbi bussiakna. Eks me siis ahhe-

tamegi „Liivimaa Šveitsi” loodusilu üle, jäädvustame pildi kaunist Gaujast ja 80 meetrini ulatuvast ürgorust, meenutame paikkonna karme ajaloosündmusi ja heldime legendaarse Turaida Roosi armuloost.

Iela

Riia linna on tulnud ja sõidetud erineval ajal ja erineval moel. Meie õnneks on seekordne bussisõit pakkunud ajavõitu, et jõuda Jakobi kalmistu mõtlikku vaikusse. Lilled ja mälestusküünlad Kristjan Jaak Petersoni ja Johann Christoph Brotze hauatähiste jalamil kannavad oma hinges-tatutes heldimushetke võlu ja viivad mõt-telõnga naaberriikide sajanditetaguste kul-tuuriseoste juurte juurde.

Igati meeliülendav on teada tõsiasja, et just Tartu Toomemäel asub mälestus-märk, kus kõnnib pikkade sammudega igavikku mees, kelle nimi oli Kristjan Jaak Peterson ja kes omal ajal võttis jalgsi ette pika teekonna Tartust Riiga.

Osta

Pärast maitsvat õhtueinet ja majutust Piejūrase kampingus Venstspilsis usalda-me end kohaliku giidi Galina Zilneze hoolde

Reisikirja jätk lk 5 & 6.

Kroonilise reispisikuga raamatukoguhoidja Aasa Sulg: „Küllap Sulle jäi meelde, aga järgmise mnemoturniiri jaoks kordan siiski üle lühiinfo: Lätimaa pindala on 64589 km²; elanike arv – 2306000; rahvuspüha – 18. november; riigilipp – punane-valge-punane; kõrgeim tipp – Gaizinkalns (312 m); suurim järv – Lubana (80,7 km²); sügavaim järv – Dridzis (65 m); pikim jõgi – Daugava (1020 km); kauneim Gauja (452 km); rahvuslind – linavästri; rahvuslill – karikakar; rahvuskiivi – maakivi; rahvuspuud – pärn ja tamm; suurimad linnad – Riia, Daugavpils, Liepaja, Jelgava, Jurmala, Ventspils.“

Osta

Reisikirja algus lk 4.

Pärast maitsvat õhtueinet ja majutust Piejūrase kempingus Ventspilsis usaldame end kohaliku giidi Galina Zilneze hoolde. Saame imetleda meretuultes paindumatute puude rohelust ja purskkaevude ning parkide rohkust, värvikate-lopsakate lilleklumpide ilu. Juba aastaid on Ventspils õigustatult kandnud lillepealinna tiitlit ja selle aasta üleskutse on istutada iga linnakodaniku jaoks üks õitsev lilletaim.

Kellelegi ei jää ka märkamatuks ja kedagi ei jäta ükskõikseks eriilmeliste skulptuuride rohkus. Üheks lemmikuks näib olevat lausa linnatänavaile jalutava lehma kuju, mis tekitab lustaka assotsiatsiooni Tartu turuesise Karmini seaga.

Otse meie silme all võtab kursi kodusadamasse Lätimaa vetes hättasattunud Saksa reisilaev Mona Lisa. Ka eesti ajakirjanduses kuumaks teemaks saanud rahvusvahelises tüliküsimuses jõuti siiski lahenduseni.

Üpris varajasel hommikutunnil avaneb meie ees vastremonditud Ventspils linna-raamatukogu uks. Avarus..., lilled... ja maalid... – need on märksõnad, mis jäävad meelde... Ja lastetoe erksärvate värvidega seinad... Ja väga pühendunud noor ja uuendusmeelne direktor Margarita Marcinkeviča...

Jūra

Mazirbes asub maailma ainuke soomeugri rahvaste koostöö mälestusmärk – liivlaste rahvamaja, mis ehitatud aastal 1939. Augusti esimesel laupäeval peetakse siin rahvarohket liivlaste püha, kus rahvast on küll palju, kuid liivlasi aina vähem ja vähem. Ometi on selle peo üheks omapäraks liivikeelsete luuletuste lugemine.

Neid alasid, mis Lätimaal on olnud kunagi liivlaste elupaigaks, on küll üles lugeda arvukalt, kuid aastakümned on jätnud oma kurvastamapaneva märgi – liivlasi on vaid kümnekond. Nostalgia räägib seltsimaja valvuritädi sellestki, kuidas kunagi eestlased ei pidanud paljude liivlaste juurde sõita ja nendega koos lesta-kala süüa.

Zivs

Mereäärased rannakülad lubavad arvata, et mereannid annavad ka tänasel päeval kohalikele põhitöö ja leivakõrvase. Mere-

KÕVA TASE: Muinasjutulises Ventspilsis on ka igati uhke raamatuloss – sel sajandil remonditud ja laiendatud linnaraamatukogu peahoone –, mille direktorina töötab väga tegus ja uuendusmeelne Margarita Marcinkeviča. Foto: Hele Ellermaa

tuule paituses on mõnus sumada liivaluidetel, saata unelevaid pilke lõputule siniveele ja teada, et just siit, Kura poolsaare tipust, peaks Saaremaagi näha olema... aimatavas kauguses.

Põhjapoolseima kaluriküla Kolka infopunkti võib huviline saada ülevaate nii liivlaste iidsest elu-olust, tavadest kui ka kogu Kuramaa sajanditetagusest kuulsast ja vähemkuulsast ajaloost. Aga loodus on rannikuala hõlmalval Slītere rahvusparki alal mitmekesine ja lausa õuesõppe programmi vääriv...

Daba

Kaugemale enam ei saa, meri on, meri jääb... seekord seljataha ja vasemale.

Jurmala poole sõites jääb helendav veepiir meid kümnete kilomeetrite ulatuses kaude saatma ja küllastamatult unelevalt pilku kaugusesse naelutama. Kuni peatuspaigaks saab maaliline kaluriküla Engure, mis kuulus oma linnurohkuse, siniste lehmade ja metsikute hobuste poolest.

Sellest imederikkusest jääme meie seekord imetlema graatsiliste luikede askeldusi kividerohkel mererannal. Sinised lehmad ja metsikud hobused jäävad järgmiseks korraks.

Rannakülade ilme korrastatus ja majade värviküllus lubavad aimata nende omanike ilumeelt ja jõukat elujärge.

Saldējums

Kõht on kõige ülem... Küllap ei peeta tänapäeval kedagi õigeuskseks Riia linna külaliseks enne, kui ta on käinud *Lidos* oma rahakukrut kergendamas. Seda teeme meiega... Ja seejärel üllatume oma maainimese lihtsameelsuses, et me ei ole ära tabanud miljonlinna nädalavahetuse elutempot. Liiklusummikus me oleme ... ja sinna me jääme veel tükiks ajaks...

Reisikirja lõpp lk 6.

Ei saa me läbi Lätita

Tahan heldimusega meenutada neid reise, mis on toonud mind ühe või teise seekordse reisikaaslasega varem Lätimaa teedele:

*1963 – Viljandi Kultuurikool: Kuramaa;

*1974 – Tartumaa raamatukogurahvas: Valmiera rajoon;

*1988 – Tartumaa Raamatuühing: Sigulda, Rundale;

*1989 – Tartumaa raamatukogurahvas: Jelgava, Tervete, Riia;

*2004 – ERÜ Tartumaa kogu: Riia.

Uudistavalt reibast reispisikut kõigile seekordsetele toredatele reisikaaslastele!

**Sõidame veel!
Aasa Sulg**

Neli õpetlikku päeva soomlaste ja raamatute seltsis

Tartu valla raamatukoguhoidjad edendasid oma töötahet kolleegide kutsel Jyväskylä

Et mõnest asjast või probleemist paremat ülevaadet saada, tasub seda teinekord eemalt vaadata. Nii läksid ka Tartu valla raamatukogutöötajad oma töö edendamiseks ning Soome kolleegide kutsel raamatukogunduse sõlmküsimumustega tutvuma hoopis Jyväskylä sõprusvalda.

Neli päeva kestnud õppereis kujunes sisukaks ning mõtlemisainet tekitavaks.

Kodutanumast kaugemale

Äksi raamatukogu juhataja
Anita Priks

Erinevad raamatukogud ja raamatukogunduse erinevus

Tihedasse reisikavva mahtus nelja väga erineva raamatukogu külastamine.

Linnast kaugel asuv väike ja kodune **Vesanka raamatukogu** on lugejaile avatud kolm päeva nädalas, tegutsedes aktiivselt ka kohaliku kultuurikeskusena. Lähitulevikus on Vesankas valmimas uus ning ajakohane hoone, mille ühise katuse alla kolivad raamatukogu, algkool ja päevakodu.

Uusi ruume ootab ka viimaseid kuid kohalikus kaubanduskeskuses töötav **Palokka raamatukogu**. Ülimalt kitsastest oludest hoolimata toimus seal isegi varasel laupäevahommikul vilgas laenutustegevus ning Internetis surfamine.

Piilusime kõrvalt huviga, kuidas toimub raamatute laenutus ning tagastamine automaadi (mitte tulirelv, vaid mehhanismi juures toimetav raamatukogutädi!) abil. Masin oli isegi nii efektiivne, et meil tekkis hirm töötä jääda!

Vanas tehasehoones paiknev mõnusalt õhurikas **Tikkakoski raamatukogu** pakub oma külastajatele suures valikus toremaid raamatuid. Et meie põhjanaabritel on kombeks paigutada ilukirjandus riulitele teemade järgi, siis oli huvitav uurida nen-

HÜVA TEGU: Kaisa Hillebrand (vasakult teine) tutvustas Kaja Schultzile, Eve Tootsile ja Anita Priksile Jyväskylä raamatukogubussi. Foto: Hele Ellermaa

de arusaamu erinevatest teemadest. Eriti isuäratav oli ulmekirjanduse riul!

Eestimaa raamatukogurahvale enim põnevust tekitanud objektiks osutus siiski seina sees olev raamatute tagastamise "postkast", kuhu lugejad saavad lasta tagastatavad raamatud sellel ajal, kui raamatukogu on suletud. Igaks juhuks oli kast seestpoolt põhjalikult plekiga vooderdatud, et koos raamatutega kasti topitud suitsukonid ei paneks maja põlema.

Vaajakoskis asuvas **Jyväskylä maakonnaraamatukogus** tutvustasid juhataja Seija Laitinen-Kuisma ning valla raama-

tubussi juht Seppo Monto meile põhjalikult Soome raamatulaenutuse telgitaguseid. Selgus, et põhjanaabritel valitseb raamatukogudes range kord, mida seaduskuulekad soomlased ka korralikult järgivad.

Lugejad võivad mugavalt Interneti teel pikendada raamatute laenutusaega. Tähtajaks tagastamata raamatute eest hakkab aga tiksuma viivis! Kui summa on jõudnud 8 euronit, siis ei laenutata võlglastele enam raamatuid. Veel suurematele võlglastele ei anta isegi pangalaenu.

Loe edasi lk 7.

„Praegu on kõige mõttekam astuda raamaturiiuli juurde ja ulatada terekäsi nii Andrejs Pumpursile kui Vilis Lacisele, Uldis Germanisele kui Karl Abenile.“

Reisikirja algus lk 4 & 5.

Tiina püüab giidina meie väsinud peadesse mahutada meelepidamist väärivana suurlinna kauguses kõrgusesse püüdlevate kirikutornide uhkeid siluette, et me neid siis Riia linnapanoraami vaadates võiksime ükshaaval üles lugeda. Jaani, Jakobi, Maria, Peetri, Peeter-Pauli, Ristija Johannese ja Toomkiriku siluetid on küll erinevad nii kujult, kõrguselt, arhitektuurilt kui värvigammalt, kuid meie „mälukaart“ on siiski selleks korraks juba muljeist tulvil.

Paldies, Hele! Paldies, Tiina!

Paldies, Margus!

„Käi ring ümber toa ja Sa oled targem kui enne.“ – nii soovitab rahvatarkus.

Kui „siia“, „sinna“ ja „täna“ on ära vaadatud, siis tuleb minna ju mujale. Praegu on kõige mõttekam astuda raamaturiiuli juurde ja ulatada terekäsi nii Andrejs Pumpursile kui Vilis Lacisele, Uldis Germanisele kui Karl Abenile.

Minu sümpaatiat kuulub aga vaieldamatult (ikka veel ka täna!) Imants Ziedoni-sele – mehele, kes „Värviliste muinasjutude“ kaudu viis oma nime H. Ch. Anderseni aaraamatusse ja kelle poeedihingega

kirjutatud proosaraamat „Minu Kuramaa“ suudab pakkuda üllatavat lugemiselamust. Tema kunagises kodupaigas Kuramaal olen ma nüüd taas käinud.

Arvukate reisiraamatute ja kaasa rahmitud turismikaartide kaudu tasuks veelkord elustada mälpildid Riia ja Ventspils linnavaadetest.

Niisiis – raamatulehekülgede kaudu „siia“, „sinna“ ja „täna“...

Sõidame veel!

Aasa Sulg,
Melliste raamatukogu juhataja

**Kolleegide kutsel Soomet külastanud raamatukoguhoidja Anita Priks:
„Huvitav oli ka fakt, et Jyväskylä raamatumessiga samal ajal toimus kõrvalsaalis väike
veinimess, kuhu pääses ainult raamatumessi piletiga.
Aga eks olegi nii, et hea raamat ja klaas head veini sobivad päris hästi kokku.“**

Algus lk 6.

Kui summa on jõudnud 8 euronit, siis ei laenutata võlglastele enam raamatuid. Veel suurematele võlglastele ei anta isegi pangalaenu ja nendega hakkavad tegelema inkassofirmad. Kui võlglasteks on laps, siis ei laenutata raamatuid ka tema vanematele. Süsteemi edukust iseloomustab kuulnud lugu ühest lugejast, kes vanglasse sattudes saatis kohe raamatukokku mureliku kirja ja vabandas tagastamata raamatute pärast.

Siiski langevat soomlaste lugemishimu kõigist abinõudest hoolimata tasapisi.

Veel saime põhjalike selgituste ja kirve pildimaterjali abil teada, kuidas sünnib ja toimib üks edukas raamatubuss. Kõnealune liiklusvahend = raamatukogu tegutseb usinasti viis päeva nädalas ja ligikaudu 12 tundi päevas. Peatused toimuvad range graafiku järgi ning neis ei anta aega liigseks mokalaadaks. Igas bussis töötab vahetustega kaks kaheliikmelist meeskonda. Bussis olevaid raamatuid vahetatakse iga päev, vajalikke raamatuid saab loomulikult ka ette tellida.

Vaajakoskis saime sealse rahvaõpistu näitusel tutvuda ka soome naiste fantastiliste käsitöödega ja mõned head ideed panime meiega noorikute tarbeks kõrva taha.

Raamatumess – oli see vast tore üritus!

Reisi põnevaimaks osaks kujunes Jyväskylä messikeskuses toimunud ning kuulsale soome kirjanikule Mika Waltarile pühendatud raamatumessi külastamine. Oli see vast tore üritus!

Messihalli ühte nurka oli sõitnud koguni meile juba tuttav raamatubuss Aino, kus kõik soovijad võisid raamatuid laenutada.

Arvukad raamatusõbrad sagisid loendamatu müügilettide vahel ja sooritasid loomulikult ka oste. Nii uute kui antikvaarsete raamatute rohkus võttis tõepoolest silmad kirjuks!

Superasjalik ja rohke pildimaterjaliga oli näiteks neljakõiteline suures formaadis Soomemaa looduse entsüklopeedia, mis muidugi ka priskelt maksis.

Raamatute kõrval müüdi postkaarte, koomikseid, märke, köietaolisi närimiskomme ja muudki põnevat. Ei saanud meiega läbi rahakoti raudu avamata!

Messihalli kolmel laval esinesid pidevalt kirjanikud ja teised kirjandusega seotud inimesed, kes tutvustasid enda, Mika Waltari või teiste kirjanike loomingut.

KUMMARDUS TALENDI EES: Jyväskylä raamatumessi Mika Waltari boksis on uudistajateks Hele Ellermaa, Anita Priks ja Kaja Schultz. Foto: Eve Toots

Meile pakkus loomulikult kõige enam huvi Eesti juurtega värvikas noor kirjanik Sofi Oksanen, kes tutvustas oma viimast raamatut.

Huvitav oli ka fakt, et raamatumessiga samal ajal toimus kõrvalsaalis väike veinimess, kuhu pääses ainult raamatumessi piletiga. Aga eks olegi nii, et hea raamat ja klaas head veini sobivad päris hästi kokku.

Vapustavad kultuurielamused ja vaatamisväärsused

Erialaste kohtumiste kõrval leidsime aega ka Jyväskylä kultuurielu ja vaatamisväärsustega tutvumiseks. Vapustava mulje jättis vastvalminud Nyrölä kaljuplanetarium. Edaspidi saab selles kalju sees asuvas ehitises vaadata mitmeid erinevaid filme Universumist ja tema sünnist ning meie planeedi imedest. Seal võib ka einestada avaras kohvikus või pidada mitmesuguseid tähtpäevi planetariumi modernse kujundusega saunas. See fantastiline koht näitab suurepäraselt, mida suudavad ellu viia hakkajad ning ideerikkad inimesed, kes ei karda raskusi.

Klassikalist muusikaelamust pakkus German Danileiko klaverikontsert Kuokkala mõisas, kus sai imetleda ka huvitavat maalinäitust Jyväskylä tuntud naistest.

Särtsakama muusika austajad said end välja elada ööklubis Amarillo koos ansambliga Nyrok Dolls. Raamatumessi raames toimunud kontsert oli eriline seetõttu, et ansambelis laulavad

mängivad kirjanikud ja teletähed. Eriti tasuks ära märkida ansambli kitarristi ning lauljat Mauri Kunnast, kelle sulest ilmunud arvukatest toredatest lasteraamatutest on Eestis ehk kõige tuntum “12 kinki jõuluvanale”.

Põhjamaiselt karge loodus ja soe vastuvõtt

Tuhande järve maa Soome on küllap ka tuhande näoga. Et ta asub Eestist tükk maad põhja pool, seda mõistsime läbi varakevadise Soome Jyväskylä poole sõites üsna ruttu. Kui Tartumaal sinetasid metsad juba õitsvatest sinililledest, siis sadakond kilomeetrit Helsingist edasi kattis järvi alles jää ning metsade all valendasid lumelaigud.

Sealne ilmi oli väga tujukas, demonstreerides meile nelja päeva jooksul kevade erinevaid nägusid. Esimeste reispäevade päike asendus kolmandal päeval jääsajuga ning viimase päeva hommikuks kattis Jyväskyläs maad taas valge lumevaip. Helsingis seevastu polnud lumest märkigi ja sinises taevas säras päike.

Ilma kapriisidest erinev on aga meie hõimlaste rõõmus meel ning siiras külalislahkus. Ei oleks ju seda unustamatut reisi kindlasti toimunud Soome kolleegide lahke kutse ja sooja vastuvõtuta. Aitäh neile!

Anita Priks,

Äksi raamatukogu juhataja

„Meie põhjanaabritel valitseb raamatukogudes range kord, mida seadusekuulekad soomlased ka korralikult järgivad.“

Raamatukogu ärgitas elvalasi loomingulisusele

Kogumikus „Elva minu mõtetes ja meeles“ on talletatud omaloominguvõistluse pärlid

Vaimuelu

Raamatukoguhoidja **Pille Rekker:**

"Aasta 2008 on Elvale väga oluline ja eluline. 120 aastat asustust, 70 aastat linna nime, 95 aastat koolipidamist ja 50 aastat päris uue koolimaja valmimist. Kokku 335 aastat. Siia sisse mahub veel palju-palju, mis kõik kokku annab meie praeguse kodulinna – Elva."

Nõnda hästi võtab linnakodanik Maie Juhanson oma mälestustes kokku Elva linna juubeliaasta tähtsuse. Lisada võib veel, et sel aastal möödub ka 85 aastat Elva raamatukogu asutamisest.

Alates maikuust ongi Elva linnas täie hooa lahti läinud juubeliaasta tähistamine. Teiste seas on olnud üritusi, kus linnakodanikud on saanud ise aktiivselt osaleda – tunnuslause konkurss, fotokonkurss "Elva hetked" ja Elva raamatukogu poolt korraldatud omaloominguvõistlus "Elva minu mõtetes ja meeles".

Loomingulisust väärtustades

Omaloominguvõistluse korraldamine sai teoks tänu Elva linnavalitsusele, kes toetas raamatukogu projekti.

Võistluse kuulutasime välja veebruari alguses: kutsusime kõiki Elva linna kodanikke, aga ka kõiki neid, kellele Elva linn midagi tähendab, saatma meile oma Elvaga seotud mõtte- ja tundeelamusi (luuletused, jutud, esseed).

Meie põhieesmärgid:

*ärgitada inimesi mõtlema oma kodulinna üle;

*väärtustada loomingulisust ja enda väljendamist läbi sõna;

*avaldada trükis kogumik parimate töödega, et hea mõte või kaunis kirjeldus jääks püsima ning annaks äratundmisrõõmu või mõtteainet ka aastate pärast.

*Üks päike
suur soe kollane
soojendab
mu kodulinna.*

Nende nelja värsireaga on Elva linna kuuenda klassi tüdruk lihtsalt ja kauniti väljendanud hoolimist oma kodulinnast.

Oma hoolimist näitasid üles kõik inimesed, kes saatsid meie võistlusele oma luuletuse, jutu või mälestusloo.

Võistlustööde saabumise tähtajaks oli 15. aprill 2008. Nädal aega enne seda oli saabunud viis tööd ja kogu ürituse võimalikkus laperdas hapralt kevadtuules. Seda

UUS RAAMAT RAAMATUKOGULT:
„Elva minu mõtetes ja meeles“.

ÜLLATAJA: Elvalastelt sai tunnustuse Meeksi neiu Liis Zovo.

rõõmsamad olime aga viimastel päevadel, kui ilmusid välja vahvad õpetajad, kes saatsid oma õpilaste kirjutatud luuletusi ja jutukesi, ning täiskasvanud linnakodanikud oma mõtete ja mälestustega.

Žürii nautis oma tööd

Võistlusele saabus 59 tööd ja hädavajalik oli kokku kutsuda žürii, kes valiks välja omad lemmikud nii auhindade jagamiseks kui trükis avaldamiseks. Žürii koosnes erinevate elualade inimestest: raama-

tukogutöötaja, arvtuispetsialist, eesti keele õpetaja, linnavalikogu kultuurikomisjoni liige, gümnaasiumi 10. klassi õpilane, Elva linna kauaaegne pensionärist kodanik ning gümnaasiumi keemia- ja füüsikaõpetaja.

Et tasavägiseid töid oli palju, polnud žüriiliikmete töö kerge. Samas märkisid mitmed neist, et oli väga huvitav ja oli isegi kahju, et töid rohkem polnud.

Kokkuvõtteid tehes saime siiski selge pildi žürii lemmikutest. Žürii ei teadnud lugude tegelikke autoreid kuni lõpuõhtuni, sest kõik tööd oli varjunimedega.

Tänu žürii kiirele tööle saime juba nädala aja pärast saata materjalid Tõravere trükkikotta kogumiku kujundamiseks ja trükkimiseks. Väike Elva lipu värvides kogumik (48 lk) ilmus 14. mail ja selle päeva õhtul toimus Elva raamatukogu kaminasaalis omaloominguvõistluse lõpetamine.

Auhinnad Elvast ja elvalastelt

Ka auhindade osas tahtsime jääda Elva-keskseks. Peapreemiateks panime välja Elva noore kunstniku Anni Irsi õlimaali ja Elva raamatupoe (Sulemees OÜ) kinkekaardid. Esimese koha võitjatele andsime Anni Irsi väikse õlimaali ja Elva raamatupoe kinkekaardid. Teise koha saajatele oli Anni Irsi foto näituselt "Ühe linna süda". Kolmanda koha auhinna olid kunstnik K. Petersoni kujundatud Elva linna vaadetele kruusid.

Mõistagi anti kõigile auhinnasaajale trükisoe raamat "Elva minu mõtetes ja meeles".

Kokku jagati kolm peapreemiat, seitse I kohta, viis II kohta, kaks III kohta ja kaks eripreemiat. Ei hakka siinkohal kõiki nimesid ja lugusid välja tooma, sest esiletõstetud töid on võimalik lugeda raamatust. Peapreemiast siiski. Neid jagati kolm: laste vanuserühmas sai peapreemia Merilin Punder (10 a) luuletuse "Armas kodulinn" eest; noorte vanuserühmas tõusis tugevalt esile Elen Ruusi (17 a) essee; täiskasvanute vanuserühmas võitis Maie Juhanson luuletusega "Elva" ja mälestuslooga "Meenutusi Elvast".

Jagus üllatusi, soojust, tänu

Korraldajad ja žürii sai ka ühe üllatuse osaliseks. Nimelt selgus vaid mõned päevad enne ürituse lõppu, et ühe võistlustöö, mis osales täiskasvanute vanuserühmas, on kirjutanud 16-aastane Meeksi tüdruk Liis Zovo. Ta saavutas I koha oma erilise loometööga jutustuskirjaga aastast 1890.

Loe edasi lk 9.

Sankt – Peterburg võiks olla kohustuslik reisisiht

Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjad tutvusid Neevalinna rikkaliku vaimuvaraga

Külaskäik

Lääne Virumaa keskraamatukogu arendusspetsialist
Tiina Kriisa

Mullusest Rootsi reisist „hammas vel“ otsustasime selgi aastal minna piiri taha kogemusi ja muljeid koguma. See mõte sai taas teoks tänu Lääne-Viru Omavalitsuste Liidule (ja eriti Ello Odraksile).

Sedakorda sõitsime siis vastassuunas – Venemaale ja Sankt-Peterburgi.

Reisiseltskonna moodustasid 39 raamatukoguhoidjat, kes olid peamiselt Lääne-Virumaalt.

Kuna suurem osa meist oli külasthanud Peterburi (toonast Leningradi) viimati aastakümneid tagasi ning mõned polnud sinna veel oma jalga tõstnudki, oli Neevalinna väisamine meie ammune soov ja unistus.

Et oleme ju ikkagi oma ala fanaatikud, sisustasid reisiprogrammi lisaks Peteburi rohketele kultuuriväärtustele ka raamatukogud. Alustuseks käisime aga ka Ivangorodi linnaraamatukogus.

Ivangorod on kümne tuhande elaniku väike piirilinn.

Ivangorodi raamatukogu – kultuurikants ääremaal

Ivangorodi raamatukogust saadud elamust on raske kirjeldada – kas oleks õige öelda masendav või hoopis rõõmustav? (Rõõm on ju ka see, kui saad aru ja oskad hinnata, et meie raamatukogudel siin Eestimaal läheb ikka hästi.)

Interjäär oli kõike muud kui hubane – riulid lääpas ja lagunened, raamatud vana, sildid kulunud, kardinat pleekinud.

TASUB TUTVUDA: Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjad veendusid omal nahal, et Venemaa on riik, mis pakub (ka raamatukogudes!) elamusi seinast seinast.

„Vene värk“ – nagu meil öeldakse.

Selle kõige keskel tervitasid meid aga rõõmsad ja sõbralikud raamatukoguhoidjad, kes vaatasid tulevikku lootuses, et elu muutub paremaks. Nagu selgus, on hullemad ajad juba selja taga: oli aastaid, kui isegi perioodika ostmiseks ei jätkunud raha. Kuna uusi raamatuid suudeti soetada väga vähe, moodustati raamatukogu juurde raamatuklubi, mille liikmed tõid kokku oma isiklike raamatuid, et ka teised saaksid neid lugeda.

Tänaseks suurimaks probleemiks pidas raamatukogu juhataja kaadriprobleemi. Raske on leida erialase haridusega inimest, kes lepiks raamatukogus makstava madala palgaga. Üllatav oli see, et reeglina ei osaleta täiendkoolitustel, kuna nende eest ei jõuta maksta. Osaletakse vaid Sankt-Peterburgis erialaharidust andva

kõrgkooli korraldatavatel kursustel, mis on tasuta.

Meil populaarset RVL-i raamatukogus enam ei toimu, kuna postiteenused on raamatukogu jaoks liiga kallid.

Positiivse poole pealt: juba sel aastal hakatakse andmeid sisestama elektronkataloogi.

Üritusi korraldab raamatukogu koos abistava lugejate aktiiviga pidevalt ning publiku leidmisega ei ole probleeme. Et ääremaal inimestele palju meelelahutust ja sündmusi pakkuda pole, on raamatukogu korraldatav tänuväärne ja hinnatud. Kuna elanikud on suhteliselt vaesed, pole tähtsusetu ka fakt, et raamatukogu üritused on tasuta.

Ürituste reklaamimiseks kasutab raamatukogu kõiki meediaväljundeid – kohalik televisioon, raadio ja ajalehed.

Loe edasi lk 10.

„...Elva lapsed ja linnulaul kõige kallimad linnale...“

Algus lk 8.

Võistlustöid peab ise lugema. Nende seas on laste ja noorte asjalikke Elvat tutvustavaid lookesi; laste nutikaid ja armsaid luuletusi; täiskasvanute tundeid, mõtisklusi ja meenutusid lapsepõlvest.

Neid lugejaid, kellele autorite nimed midagi ütlevad, hakkab soojendama põlvkondadevaheline kontakt – võistlusele on kirjutanud vanaema ja tema lapselaps, aga ka ema, isa ja nende tütar. Aitäh kõigile!

Parimaid töid on kavas avaldada ka ajalehes Elva Postipoiss.

Lõpetuseks Eeva Kumbergi luuletus tsüklist „Linn“:

*Allikad Arbi järves
ringe vee peale veavad.
Vesirooside juurte värve
vanad linaskid hästi teavad.*

*Vahel hääletult, vahel pragades
pardid loovimas ojaveel.
Kobraste pesakuhilaid lugedes
kulgeb Nuti ja Peedu jõetee.*

*Partide-kobraste vahel
askeldab argine linlane.
Elva lapsed ja linnulaul
kõige kallimad linnale.*

*Kui vaikinud lustakas linnulaat
suveõsiti Verevi veel
ööpäikesse armunud aerupaat
tasa ranna poole on teel.*

Pille Rekker,
raamatukoguhoidja Elvast

Lääne-Virumaa keskraamatukogu arendusspetsialist Tiina Kriisa:

„Esimesena külastasime Venemaa rahvusraamatukogu vanimat kompleksi, kus paikneb direktsioon ning vanade ja haruldaste raamatute osakond. Seistes keset võlvidud lagede, kristall-lühtrite, originaalmööbli, maalide, käsikirjade ja raamatutega (millest igäüks on väärtus omaette!) imperaatorlikku raamatukogu, tundus, et see on koht, kuhu läheb tubli raamatukoguhoidja hing peale tema surma. ☺“

Algus lk 9.

Ääremaa vaesus torkas silma ka teel Peterburi. Lagunenud tee tõttu veeresime peamiselt teepeenral ja seetõttu kujunes teekond aeganõudvamaks, kui oleksime oodanud.

Ka päikesepaiste oli ununenud tellimata – ilm oli jahe ja vihmane. See kõik ei takistanud meil nautimast Peterhofi purskkaevude ja parkide ilu, mis oma kauniduses ja hoolitsetuses olid tohutuks kontrastiks seni nähtule.

Õhtune laevasõit Neeval ja tema kanalitel oli palju lugenud raamatukoguhoidjatele muljetavaldav – kõik need kuulsa minevikuga palju näinud paigad otse meie silme ees...

Kuna Peterburi rikkalikust ajaloost võiks rääkima jääda, pöördun siiski tagasi raamatukogude juurde.

Plaan külastada Kroonlinna raamatukogu kukkus kahjuks läbi – Peterburi meeleitud liiklusummikud lihtsalt neelasid aja. Siiski õnnestus meil Kroonlinnas näha maja, kus Lydia Koidula veetis oma elu viimased 13 aastat. Luuletaja auks on majaseinal alates 2001. aastast mälestustahvel.

Venemaa rahvusraamatukogu asutajaks oli Katariina II

Venemaa rahvusraamatukogu ei ole mitte ainult Venemaa suurim, vaid ka üks maailma suurimaid raamatukogusid.

Vastuvõtt oli soe ja positiivne. Samuti oldi hästi kursis raamatukogude olukorraga Eestis, kuna oleme osapooled mitmetes rahvusvahelistes projektides.

Venemaa rahvusraamatukogu paikneb Sankt-Peterburgis kolmes hoones.

Esimesena külastasime raamatukogu vanimat kompleksi, kus paikneb direktsioon ning vanade ja haruldaste raamatute osakond. Raamatukogu asutati seal Katariina II poolt juba 1795. aastal, lugejaid hakati teenindama alates 1814. aastast.

Tänane kuldreegel, et raamatukogu peab olema kättesaadav igale linnakodanikule, hakkas kehtima juba tolaaegses imperaatorlikus raamatukogus.

Meil oli võimalus siseneda ustest, mis ei avane igale möödujale. Seistes keset

võlvidud lagede, kristall-lühtrite, originaalmööbli, maalide, käsikirjade ja raamatutega (millest igäüks on väärtus omaette!) imperaatorlikku raamatukogu, tundus, et see on koht, kuhu läheb tubli raamatukoguhoidja hing peale tema surma. ☺

Ajaloo ja suursugususe hõngu oli tunda igas hingetõmbes ja parketinaginas. Erinevatest ajajärkudest pärit kataloogikappide read kulgesid lõputute „joontena“ mööda koridore.

Suure elamuse pakkus ka inkunaablite osakond. Selle kogu väärtust ning töö olulisust nende säilitamisel on raske enesele ette kujutada. Kuna pole selles asjas suurem asi ekspert, piirdun lihtsalt imetlusega.

Saime näha ka Katariina II-le kuulunud Voltaire raamatukogu, mille väärtus seisneb peamiselt Voltaire enese poolt raamatutesse tehtud ääremärkustes.

Rahvusraamatukogu uus korpus paikneb Moskva prospektil.

Silma torkasid väga ranged turvameetmed – pildistamiskeeld, miilitsavalve jne. Sealsetes fondides leidub ka 70000 eestikeelset teavikut, kuna omaaegse Tsaari-Venemaa ja Nõukogude Liidu osana oli rahvusraamatukogul õigus saada sundeksemplar. Avariivaleid ei ole, kõik vajalik tuleb tellida.

Mõned reeglid ja faktid Venemaa rahvusraamatukogust – niipalju, kui puudulik vene keele oskus võimaldas kinni püüda sellest infotulvast:

*Üle 31 miljoni teaviku, millest kuendik on võõrkeelne.

*Lugejaks registreeritakse alates 14. eluaastast passi esitamisel.

*Lugejapiletil on foto, mis tehakse raamatukogus kohapeal.

*Lugejapilet on tasuta (ka välismaa kodanikele).

*60% lugejatest on üliõpilased.

*Lugejad on jaotatud üheteistkümmesse erinevasse kategooriasse (nt üliõpilased, teadurid jne). See on justkui omamoodi hierarhia – näiteks raamatu saamise järjekorras on eelisõigus teaduril, seejärel üliõpilasel. Järjekorda paneku aeg ei oma seejuures tähtsust.

*2007. aastal anti välja umbes 70 000 lugejapiletit.

*Ligi 2000 töötajat.

*Igal aastal valitakse Venemaa raamatukogude pealinn – aastal 2008 on selleks Uljanovsk. Kuna Venemaal on kokku 9 föderaalraamatukogu, 95 regionaalset (kesk)raamatukogu ja 130000 rahvaraamatukogu, siis on, mille hulgast valida.

Puškini rajooni raamatukogu hindab kodulugu

Kolmandal päeval külastasime Puškini (Tsarskoje Selo) raamatukogu. Tegemist oli rajooni keskraamatukoguga.

Raamatukogu iseenesest millegi erilisega ei hiilunud – raamatukogu nagu raamatukogu ikka. Märkimist vääriks ehk sealne süsteemne kodulootegevus. Raamatukogu juurde on koondunud koduloouurijad, fondide toel antakse välja erinevaid trükiseid.

Raamatukoguhoidjate ütlustest jäi kõlama, et ka Vene riik on hakanud oma raamatukogusid viimastel aastatel senisest enam hindama. Üritatakse vähehaaval parandada raamatukogude olulist olukorda ning suurendatakse komplekteerimissummasid. Toimub üleminek elektroonilisele kataloogile. Sellega seoses oli muigamaajavalt tuttav tunne kuulata vene raamatukoguhoidjate emotsioone ja hirme. See etapp on ju meil enestelgi mõned aastad tagasi üle elatud.

Lisaks eelpool mainitutele kuulusid meie reisikavasse ka kalmistu Literatorskie Mostki (sinna on maetud hulgaliselt kuulsaid vene kirjanikke ja teisi kultuuritegelasi), Tsarskoje Selo loss, Jusupovi palee, Kaasani kirik, Peeter-Pauli kindlus ja katedraal ning Ermitaaž.

Venemaa on riik, mis pakub elamusi seinast-seina. Julgen soovitada kõikidele, kes pole veel käinud – minge ja te ei kahetse! Peterburis on tõesti, mida vaadata ja kogeda.

Sankt-Peterburg peaks olema raamatukogutöötaja soovituslik reisisiht nagu õpilastel on olemas soovituslik kirjavar.

Tiina Kriisa,

Lääne-Virumaa keskraamatukogu arendusspetsialist

Tartumaa raamatukogude aruanne 2007

Tartumaa elanike arv seisuga 31.detsember 2007 – 49104.
Tartumaa elanike arv tõusis 520 võrra, lapsi sündis 439.
Üldkasutatavate raamatukogude arv 49.

Teenindatavate arv aasta lõpul oli 49104; maakonna hõlve 33,4; laenutusi raamatukoguhoidja kohta keskmiselt 5889, mis vähenes eelmise aastaga 101 võrra. Kahjuks on vähenenud nii lugejate laenutuste kui ka külastajate arv: üks põhjustest on kolme raamatukogu (Kallaste, Puhja ja Ülenurme) suletus remontide ja uutesse ruumidesse kolimise tõttu.

Lugemisrõõm liidab Sipsikuid ja Naksitralle

Eno Rauda kui oma tädipoega meenutas Tartumaa lastele kirjanik Helvi Jürisson

Traditsioon

Tartumaa lasteraamatupäev „Eno Raua lustlikud tegelaskujud” toimus Rannus.

Tartu valla raamatukogude poolt algatatud ja ka viiel korral läbi viidud maakondlik lasteraamatupäev läks möödunud aastal mööda Tartumaad rändama. Tänavu jõudis ta Rannu raamatukokku. Võib juhtuda, et ta jääb siia pidama ka järgmiseks aastaks.

Päeva eesmärgiks on suurendada laste huvi raamatute vastu ja arendada nende loomingulist mõtlemist ning propageerida ikka ja jälle raamatukogu.

Eno Raud – kustumatu täht eesti lastekirjanduses

Lasteraamatupäevad on olnud temaatilised. Sel aastal oli päev pühendatud Eno Rauale, kellel oli veebruaris 80. sünniaastapäev.

Lasteraamatupäeva eel toimunud loomingulistel konkurssidel oli võimalus osaleda kõigil maakonna alg- ja põhikoolieas õpilastel.

Lapsed joonistasid Eno Raua raamatukangelasi, valmistasid pisiskulptuure Naksitrallide teemal ja kirjutasid enoraualikke luuletusi. Konkursile laekus 270 joonistust, 43 skulptuuri ja 97 luuletust 16st koolist või raamatukogust.

Kunstižürii tegutses kunstiõpetaja Maiju Tõnsu juhtimisel. Raamatukogu põrand oli tihedalt joonistustega kaetud, aga otsused langetati päris üksmeelselt.

Skulptuurižürii tööd juhtis käsitööõpetaja Vaike Rootsmäa ja luuležürii eesotsas oli eesti keele õpetaja Küllike Lõhmus.

Joonistustest ja skulptuuridest sai uhke näituse raamatukogu lugemissaali. Seda on käinud vaatamas lasteaiälapsed, õpilased ja raamatukogu külastajad. Parimatest joonistustest valmis rändnäitus, mida praegu võib vaadata Melliste raamatukogus.

Loominguliste konkursside parimad kutsuti 2. aprilliks Rannu rahvamajja lasteraamatupäevale. Samal päeval toimus viktoriin Eno Raua elust ja loomingust 4.-7. klassi õpilastele (osavõtjaid 27). Kokku oli Randu kutsutud 100 õpilast.

Päev algas lasteaiälõpetaja Karin Tuvikese poolt esitatud lühiülevaatega Eno Raua elust ja loomingust. Ta oli kaasa võtnud ka oma rühma väikese Kerttu, kes luges katkendeid „Sipsikute juturaamatust”.

SIIN ME OLEME: Rannu raamatupeole lisasid meeleolu ja silmailu Eno Raua lustlikud tegelaskujud Tartumaa laste poolt joonistatuna. Foto: Hele Ellermaa

Hele Ellermaa andis ülevaate Eesti Lastekirjanduse Keskuse tööst.

Peaesinejaks oli kirjanik Helvi Jürisson, kes rääkis oma ühisest lapsepõlvest tädipoeg Eno Rauaga. Vaatamata kõrgele eale on Helvi Jürisson väga hea mälu ja tõeliselt mõnusa jutuga esineja.

Kirjanik tutvustas ka oma loomingut. Vanemad kirjandushuvilised kindlasti mäletavad tema omaaegset skandaalset luuletust „Mägra maja”, mis ilmus ajakirjas Pioneer veel skandaalsemalt illustreerituna. Ajakirja number korjati ära müügil ja raamatukogudest.

Helvi Jürisson kirjutas pühenduse Rannu raamatukogu külalisraamatusse.

Oligi käes aeg viktoriinis osalejatel oma ajusid ragistama hakata (küsimused koostas Küllike Lõhmus). Ülejäänud peoseltskond sai nautida pisikest kontserti Rannu lastelt ja külateatri „Emu” näitlejalt. Samuti kuulati luulevõistluse parimaid palasid.

Väikese maiustamispausi järel said lapsed tantsida ja mängida koos Sipsikuga (Tiia Muri).

Tänu ja tunnustust tublidele

Ja oligi käes päeva kõige põnevam osa – auhindade jagamine. Kingitusi jagus paljudele – seetõttu ei hakka neid siinkohal loetlema. Parin kink raamatupäeval on ikka raamat. Esikoha saavutanutele oli veel lisaks kaks teatripiletit Vanemuisesse etendusele „Lõvi, nõid ja riidekapp”. Viktoriini parimaid autasustas omalt poolt ka Rannu vallavalitsus.

Sündmus leidis pisikesse kajastamise meediaski – paar raadiojaama tundis huvi meie tegemiste vastu.

Aitäh kõigile, kes aitasid kaasa päeva õnnestumisele! Muidugi kuulub suur kiitus konkurssidel osalenud lastele ja nende juhendajatele.

Lasteraamatupäeva toimumist toetasid Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupp, Rannu vallavalitsus, Elva TÜ, Vanemuise teater ja Eesti Lastekirjanduse Keskus.

Viive Vink

Aastaaruanne 2007

Kokku korraldati Tartumaa raamatukogudes 1205 erinevat raamatuiiritust, neist Kõrveküla raamatukogus 80.

Kümmes raamatukogus korraldatakse lisaks raamatunäitustele ka kunstinäitusi.

Kirjanikest kohtusid lugejatega Hannes Varblane, Kadri Kõusaar, Toomas Liiv, Tarmo Teder, Erik Tohvri, Mats Traat, Indrek Hirv, Priit Kruus, Wimberg, Jaanus Vaiksoo, Karl Muru, Tiit Aleksejev, Elme Väljaste, Mart Kivastik, Contra, Lehte Hainsalu, Urmas Vadi, Aili Paju, Ants Paju, Veiko Belials.

Lisaks on raamatukoguhoidjad tublid ekskursioonide, küla- ja perepäevade korraldajad.

Huvitav oli Härma raamatukogu idee avada suveraaamatuks, kus päikesevarjude all sai lugeda perioodilisi väljaandeid ja nautida ilusat suveilma.

Kuninglik Holland – mitte ainult tulvide maa!

Võrumaa raamatukoguhoidjad noppisid Hollandist palju värskaid ideid ja häid kogemusi

Kultuuriruum

Võrumaa keskraamatukogu esindaja
Merle Kolk

Hollandi Raamatukogude Ühingu viibis 6.-10. maini 2008 külas Võrumaa keskraamatukogu neljaliikmeline delegatsioon.

Reisi eesmärgiks oli tutvuda mitmete modernsete raamatukogudega Haagis, selle ümbruses ja Amsterdams ning osa võtta rahvusvahelisest konverentsist "Raamatukogud ja nende propageerimine".

Küllakutse esitas Marian Koren, kes töötab ühingu uuringute ja rahvusvaheliste suhete alal. Reispäevade programmi koostas Mariani sekretär Iwan Schultz.

Saabusime Amsterdami varahommikul ja sõitsime rongiga edasi Haagi. Haagi raudteejaamas kohtusime Iwaniga ja jalutasime Hollandi Raamatukogude Ühingu kontorisse, kus koos Marianiga arutasime eelseisvate päevade tegevuskava.

Hea koostöö koolidega

Seejärel asusime teele Ypenburgi. Sealne raamatukogu on üks Haagi keskraamatukogu 18-st harukogust ja avati 2006. aastal. Raamatukogu juhatajal Nanet Van Braam Houckgeest'il oli ette valmistatud põnev esitus nii piirkonna ajaloo kui ka raamatukogu ehitamise ja sisustamise kohta.

Raamatukogus oleva mööbli tootis üks väikefirma, milles puhkes tulekahju mõned kuud enne raamatukogu valmimist.

Ometi suutsid nad õigeaks ajaks mööbli valmis teha.

Huvitav oli see, et märkasime raamatukogus töötamas mitut meest, mis Eestis on üsna harv nähtus. Kuulsime, et tehakse väga tugevat koostööd koolidega – kümne algkooli ja kahe keskkooli klasside lapsed käivad koos õpetajatega regulaarselt raamatukogu külastamas.

Seejärel sõitsime trammiga Haagi kesklinna, käisime Haagi keskraamatukogus (<http://www.bibliotheekdenhaag.nl/Frontpage.aspx>) ning linnavalitsuses, nautisime vaadet linnavalitsuse 11. korruse rõdult.

Ülimalt innovatiivne ja inspireeriv raamatukogu

Järgmisel päeval oli programmis DOK Keskuse külastamine Delftis. Meie grupiga ühines seal ka Prantsusmaa kultuuriministeeriumi esindaja. Ruume tutvustas Marijke Timmerhuis. See oli meie jaoks vaieldamatult kõige huvitavam visiit, sest nägime ülimalt innovatiivset ja inspireerivat raamatukogu, mis avati alles 2007. aasta mais.

DOK Keskus on väga eriline. Selle võib mõtteliselt jagada kolmeks osaks: raamatukogu, muusika- ja filmikollektsioon ning kunstikogu. Lisaks veel kohvik, kus igal nädalal toimuvad loengud, ettelugemised ja kontserdid. (Kas te suudaksite ette kujutada mõnes Eesti raamatukogus toimuvat rokk-kontserti?)

Igal sammul on siin mõeldud külastajate mugavusele – see on koht, kus võiks veeta terve päeva.

DOK Keskuses on üsna suur kunstikogu ja maale laenutatakse nii raamatukogu külastajatele kui ka firmadele. Tasu laenutamise eest sõltub maali hinnast. Eesti raamatukogud võiksid sellest kogemusest õppida, sest kunstiteoste laenuvuste arv oli küllaltki suur.

Kõik ruumid olid erksates värvides. Tänu klaasist laele oli valgust enam kui küll. Pressitud puidust tehtud raamaturiulid olid nii tugevad, et etteulatava alumise riuli peale võis julgelt astuda, kui oli soov ülemiselt riulilt midagi kätte saada. Toolid olid usumatult mugavad ja toredateks sisustuselementideks kõikjal keskuse ruumides. Eriti hea oli istuda ümmarguses "muusikatoolis", kus väikese puldi abil oli võimalik tooli ees olevalt ekraanilt valida muusikat ja seda kuulata teisi lugejaid häirimata, sest muusika kostis tooli sisse ehitatud kõlaritest.

Lastele oli raamatukogus areen, väiksematele eraldi vaibaga kaetud ruum, erinevad mänguasjad ja isegi PlayStationi mänguautomaadid. Väga hea ideena näis meile see, et lasteosakonna riulid on ratastel ja vajadusel on neid võimalik minema veeretada, kui mõne ürituse jaoks on tarvis ruumi.

Meie jaoks oli põnev, et raamatute tagastamine ja laenutamine toimus iseteenindusena. Tagastatud raamatud sõitsid lindil jaotuskeskusesse, kus masin need võotkoodide järgi eraldi kärudesse sorteeris. Laenutamise juures oli huvitav see, et aparaat luges mitme üksteise peale pandud raamatu võotkoodid korraga, neid ei olnud vaja ükshaaval laenutada.

DOK Keskus vääricks eraldi artikli kirjutamist – see oli sedavõrd eriline koht! Oleksime veetnud seal aega õhtuni, aga meid ootas ees Rijswijki raamatukogu. Ainus ettepanek selle modernse keskuse töö kohta oleks, et Internetis DOK Keskuse kodulehel (<http://dok.info>) võiks olla rohkem informatsiooni inglise keeles.

Tervisliku eluviisi hüvanguks

Rijswijk'is oli kõige muu juures huvitav, et keset raamatukogu oli üles pandud suur stend, kus pöörati tähelepanu narkootikumide, alkoholi ja suitsetamise kahjulikkusele. Sarnaselt DOK Keskusele Delftis oli ka Rijswijki raamatukogu (<http://www.bibl-rijswijk.nl/>) klaasseintele maalitud raamatuseljad, mis teeb esmakordselt külastajale raamatukogu leidmise väga lihtsaks. Elly Jansen ja Jaap van Buren andsid meile põhjaliku ülevaate oma raamatukogust

Loe edasi lk 13.

VÕROKESED TULPIDEMAAL: Hollandi Raamatukogude Ühingu toel toimunud õppipäevad andsid ohtralt häid ideid ja vapustavaid muljeid.

Võrumaa keskraamatukogu esindaja Merle Kolk:

„Uued raamatud kiletatakse raamatukogude tarbeks kirjastuste poolt. See on üks teema, mille võiks võtta arutlusele ka Eestis. Saime Hollandist palju värskeid ideid ja kuhjaga kogemusi ning püüame neid jõudumööda ka oma raamatukogus rakendada hakata.“

Algus lk 12.

Programm oli küll väga tihe, aga siiski leidsime aja, et ära käia Hollandi ühes populaarsemas turismikohas – Madurodamis. Selles minilinnas on eksponeeritud 25-kordselt vähendatud mõõdus paljusid tähtsaid hooneid kõikjal Hollandist, samuti Schipoli lennujaama, staadionit jms. Madurodam on koht, kus võib ennast tunda Gulliverina!

Õhtul külastasime Rahupaleed, kus peavad istungeid Rahvusvaheline Kohus ja Arbitraažikohus. Rahupalee kõrvale on ehitatud uus raamatukogu, kus asub maailma üks suurimaid kogusid rahvusvahelise õiguse, riigiõiguse ning avaliku- ja eraõiguse alal.

Kuidas propageerida raamatukogusid?

Järgmise päeval sõitsime varakult Amsterdamit, et osa võtta Amsterdamit raamatukogus (<http://www.oba.nl/>) toimuvast konverentsist teemal “Raamatukogud ja nende propageerimine.”

Konverentsil osalejaid oli 21-st Euroopa riigist, palju oli huvitavaid ettekandeid ja humoorikaid esinejaid. Räägiti raamatukogude tulevikust. Mitmel esinejal oli oma jutu illustreerimiseks ka esitlus slaididel, mis tegi ettekannete jälgimise lihtsamaks. Puudutati autorikaitse ja andmekaitse teemasid, mis Eestiski väga aktuaalsed. Nendes küsimustes vajaks kogu Euroopa ühiselt toimivat süsteemi.

Esinejad Taanist, Saksamaalt, Soomest, Rootsist ja Hollandist andsid ülevaate oma riikide raamatukogude ajaloo. Tutvusime konverentsil Tšehhi rahvusraamatukogu esindaja dr. Eva Marvano-vaga – loodetavasti avaneb tulevikus võimalus mõne projekti raames koostööd teha.

Peale konverentsi oli meil võimalus teha ringkäik Amsterdamit keskraamatukogus, mis taas oli moodne ja kasutajasõbralik. Seda külastab ligikaudu 5000 inimest päevas, nädalavahetustel isegi

veel rohkem. Huvitavad olid riulite külge kinnitatud luminescentslambid, mis lisaks valgustamisele tekitasid ka huvitava atmosfääri, ja väga erilise kujuga laevalgustid. Raamatukogu 7. korrusel oli ruumikas söögikoht ja terrassil avanes suurepärase vaade kogu Amsterdamile.

Loomulikult ei jätnud me Amsterdamis kasutamata võimalust käia lilleturul, külastada Madame Tussauds vahakujude muuseumi ja jalutada „punaste laternate“ tänaval. Õhtul sõitsime väikese laevaga mööda Herengrafi kanalit, imetlesime Amsterdamit erilist arhitektuuri, kummalisi viltuseid majakesi, sildu ja paatmajasid. Seejärel jõudsimme välja avamererele ja suur oli meie üllatus, kui laev lähenes tuttavale hoonele: Amsterdamit raamatukogu on ehitatud mere äärde.

Laevasõit lõppes hämaruses, kui tänavatel ja sildadel olid süüdatud tuled – see oli imeline vaatepilt.

Omanäolist Hollandi raamatukogudes

Lõpetuseks tooksin välja enim tähelepanu äratanud erinevused Eesti ja Hollandi raamatukogude vahel.

Hollandi raamatukogude kasutajad (enamasti lapsed välja arvatud) peavad maksma raamatukogu liikmemaksu kord aastas. Kuigi see tundub kogu maailma tasuta raamatukogude taustal pisut ebaõiglane, distsiplineerib selline kordlasti lugejaid sagedamini raamatukogus käima ja samas teenib raamatukogu nii oma eelarvesse raha.

Hollandi raamatukogudes on palju tehnilisi töötajaid, kellel pole eriharidust. Nende töö on raamatute laenutamine ja vastuvõtmine raamatukogudes, kus pole automaatset süsteemi, nad ei tegele lugejate küsimustele vastamisega ega osale raamatute tellimisel. Hollandis on neile ka erinevad ühingud – raamatukogutöötajad kuuluvad Hollandi Raamatukogutöötajate Ühingusse ja raamatukoguhoidjad Hollandi Raamatukoguhoidjate Ühingusse.

Üle terve riigi on raamatukogudes võetud sihikule erinevad sihtgrupid (näiteks lugemisraskustega inimesed, immigrandid, noored täiskasvanud, vanurid) ja neile tehakse hoogsat propagandat, mille läbiviimist toetab Hollandi Raamatukogude Ühing. Hollandis on 1,5 miljonit inimest mittetäieliku kirjaoskusega, kuna seal elab suur hulk immigrante, samuti lahkuvad paljud noored koolist nii, et nad ei oska adekvaatselt lugeda ja kirjutada.

Raamatukogudel on väga hea koostöö kõigi haridus-, kultuuri-, tervise- ja sotsiaalasutustega, Selleks, et reklaamida raamatukogu teenuseid väljaspool raamatukogu, on tööle võetud isegi eraldi inimesed. Raamatukogudega teeb tihedat koostööd 94% algkoolidest, 85% gümnaasiumitest ja 76% täiskasvanutele mõeldud koolidest – päris mõtlemapanevad numbrid!

Uued raamatud kiletatakse raamatukogude tarbeks kirjastuste poolt. See on üks teema, mille võiks võtta arutlusele ka Eestis.

Enamus Hollandi raamatukogusid on sihtasutused, mitte kohalike omavalitsuste hallatavad asutused (seda on sagedamini vaid suuremad raamatukogud). Samas saab suur osa rahvaraamatukogudest omavalitsustelt toetust ca 80% eelarvest.

Palju raamatukogutöötajaid on tööle poole kohaga. See on riiklik poliitika, sest Hollandis on lasteaedu vähe ning lasteaia- maks kõrge. Poole kohaga töötamine võimaldab rohkem lastega kodus olla.

Kokkuvõtteks võib öelda, et saime Hollandist palju värskeid ideid ja kuhjaga kogemusi ning püüame neid jõudumööda ka oma raamatukogus rakendada hakata.

Oleme tänulikud Tiinu Valmile, kelle vahendusel reis teoks sai ja Marian Koren'ile ning Iwan Schultz'ile, kes meie vastuvõtu ja programmi koostamisega palju vaeva nägid ning leidsid võimaluse toetada meid finantsilise poole pealt.

Võrumaa keskraamatukogu esindaja
Merle Kolk

Tartumaa raamatukogude aruanne 2007

Viis kõige enam laenutatud raamatut Tartumaal:

Margit Kilumets „Ita Ever. Elu suuruses“ – 463 laenutust;
Erik Tohvri „Mürgiliblikas“ – 408 laenutust;
Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“ – 346 laenutust;
Meelike Saarna „Kahe südamega tüdruk“ – 302 laenutust;
Erik Tohvri „Arglik kevad“ – 292 laenutust.

Viis kõige enam laenutatud lasteraamatut:

Andrus Kivirähk „Leitajateküla Lotte“ – 141 laenutust;
Thorbjorn Egner „Sööbik ja Pisik“ – 136 laenutust;
Aino Pervik „Kollane autopõrnikas sõidab ringi“ – 131 laen.;
Ferenc Molnár „Pál-tänav poised“ – 123 laenutust;
Silvi Väljal „Jussikese seitse sõpra“ – 104 laenutust.

Tartumaa raamatukoguhoidjate lehe ilmutist korraldavad
Hele Ellermaa, Heikko Ellermaa, Toivo Ärtis.

„Kirjanduslik Prantsusmaa“ – reis vikerkaare all

Jõgevamaa raamatukoguhoidjad otsisid ja külastasid kirjandusklassikutega seotud paiku

Silmaring

Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu direktor
Rutt Rimmel:

Jõgevamaa raamatukoguhoidjad on ikka olnud veidi isepäised, eriti selles osas, mis puudutab reisimist. Ei sobi meile reisibüroode poolt hästikorraldatud ja sissesõidetud reisiprogrammid, meie tahame midagi erilist.

Tunamullusel suvel sõitsime Itaaliasse mööda Dolomiitide kõrgeid mäekülgi, kus paiknevad suusakuurordid panid oma ilu ja puhtusega korraldajaidki imestama, ja ilmselt esimeste eestlaste grupina käisime avastamas Seganzano kivipüramiide ning maailma loodusimeks peetud Frasassi koopaid.

Eelmise suve reis sai kokku pandud veelgi omapärasemalt. Pärast pikki telefonikõnesid ja koosistumisi Tensi-Reisidega, pikki vaidlusi ja materjalide otsimisi sündis reisiprogramm „Kirjanduslik Prantsusmaa“, mille eesmärgiks oli viia raamatukogutöötajad armastatud kirjanike ja kirjandustegelastega seotud paikadesse Normandias, Loire'i jõe orus ja Pariisis ning vaadata muudki kultuuriloolist. Et bussis kümmekond kohta üle jäi, võis kaasa kutsuda kolleegte teistestki maakondadest.

Prantsusmaa tervitab vikerkaarega

Pikal teekonnal läbi Rootsi, Taani ja Saksamaa kuulame loenguid Prantsusmaa ajaloost, elust ja kommetest. Tervelt kolm tundi kulub kuningate tundmaõppimiseks – on ju nemad Loire'i oru losside peategelased. Läbime ka meeldetuletusliku kursuse Normandias sündinud ja elanud kirjanikest. Samal ajal piserdab vihm bussiaknad muustriliseks ning Prantsusmaa tervitab meid lausa paduvihmas. Läbi uduloori vilksatab hetkeks päike, sadu vaibub ja lõunakaares ilmub nähtavale vikerkaar värviriba. Kas eesolevad päevad tulevad sama värvikad?

Tutvumine Prantsusmaaga algab pärast esimest ööd kuurortlinnas Dieppe, mille lähedal on sündinud **Guy de Maupassant** ja **Alexandre Dumas** (vanem).

Miromesnil on 16. sajandil ehitatud loss, milles sündis Guy de Maupassant, kelle paljude teoste sündmustik hargneb just siin – Normandia väikestes külates, roheliste põldude ja õunaaedade vahel. Loss on peidus metsa sees, turistide poolt

vallutamata ning nii orienteerume vaid kaardi järgi. Jõuame siiski kenasti kohale ning meie ees avaneb majesteetlik vaade punatelistest häärberile. Loss on erakätes ning avab ukseid külastajaile alles pärastlõunal.

Etretat' valged kaljud upuvad ookeani, ilm on hallikarva ja tuuline. Selles väikeses ilusate vahvärkmajade ja rohkete lilledega linnas kirjutas Maupassant oma romaani „Pierre ja Jean“. Siin seikles ka **Marice Leblanc'i** legendaarne kangelane Arsene Lupin. Külastame Leblanc'i majamuuseumi, mis suuresti on seotud tema lemmiktelgelasega. Nagisevad trepid, äkitselt süttiv valgus, ootamatult käivituv filmilint, peegliselise ilmuvad Lupin'i erinevad näod – kõik see on nõiduslik ja veidi sürrealistlikki.

Ööbimispaigaks oleme valinud Granville'i – linna, mille maalilisust ja sadama lummatvat saginat on vaimustusega kirjeldanud **Stendhal**, **Jules Michelet** ja **Victor Hugo**.

Väga vanad käsikirjad ülilmoodsas muuseumis

Raamatukogutöötaja jaoks kujuneb üheks tipphetkeks kindlasti Avranchi'i linnakeses asuva käsikirjade muuseum-raamatukogu külastamine. Siia on koondatud üle 200 Mont-Saint-Micheli kloostriraamatukogu käsikirja, millest vanemad on pärit 9. sajandist. See on üks huvitavamaid keskaegsete käsikirjade kollektsioone Prantsusmaal. Vana kindluse müüride vahele on arhitektuuriliselt põnevalt ehitatud ülimalt kaasaegne muuseum, kus iidsetele käsikirjadele on tagatud ideaalsed säilimistingimused.

Väga atraktiivsed väljapanekud jutustavad külastajale põnevaid lugusid ja legendide süinsete pühakute ja palverändurite St. Michaeli ja Auberti, Avranchi piiskopi, elust, kloostrirajamisest merest tõusvale üksikule kaljule, käsikirjade kirjutamise saladustest, keskaegsetest materjalidest ja töövahenditest, aga ka trükikunsti leiutamise digitaalse raamatuni. Spetsiaalsetes saalides ilmuvad seinale filmikaadrid, illustreerimaks vastavat teemat.

Eksponeeritud on ka umbes 15 originaalkäsikirja, muidugi hoolikalt turvatud ja kaitsitud vähimagi rikkumisvõimaluse eest. Kui soovid lugeda mõnd rariteeti, siis piisab vaid, kui puudutad sõrmega monitoriekraani ja sinu silme ees avaneb suurepärase kalligraafias maalitud ja illustreeritud sajanditevanune raamat.

Süingete müüridega piiratud mereäärset St. Malo'd on nimetatud korsaaride ja

HEA ENNE: Viisakas Prantsusmaa tervitas reisiseltskonda vikerkaarega.

maadeavastajate linnaks, siin on sündinud ja elanud kirjanikud **Hugues-Felicité Robert de Lammennais** ja **Francois-Rene de Chateaubriand**. Viimast peetakse prantsuse romantismi isaks, kelle üle-euroopaline mõju ulatus juba 19. sajandil eesti kirjandusse. Linnamüüridelt saame heita pilgu rannikulähedasele kaljusaarele Grand Be, kus kirjanik on leidnud oma viimse puhkepaiga. Mõõna ajal on võimalik jalgu märjaks tegemata ka külastada seda hauaplatsi, teades, et lihtsal kiviristil pole märgitud ei nime ega aastaarve.

Sõit läbi vikerkaare viib kuulsatesse lossidesse

Normandia on hoidnud meid vihmast prii, sõit Loire'i poole sisemaale kulgeb aga koos mitmete tugevate sajuhoogudega. Ja jälle ilmub meie teele vikerkaar, mis seekord ulatub poolkaarena üle kogu taeva, toetades üht serva pidi lausa maanteele. Sõidame vett pitsides otse läbi vikerkaare. See enneolematu elamus justkui annaks lootuse, et meie losside külastamise päev tuleb päikseline.

Ussè loss asub keset paksu ja sünget Chinoni metsa, kuhu viib kitsuke, bussiga vaevalt läbitav tee. Sõidame aeglaselt seda rada mööda piki jõe kallast, kuni äkitselt seisab meie ees valgest kivist imepärane hoone. Just Ussè muinasjutuloslike oma romantiliste tornide ja tornikesetega on olnud inspiratsiooniallikaks jutuvestja **Charles Perrault'le** kuulsal uinuva kaunitari ehk Okasroosikese loo kirjutamisel. *Loe edasi lk 15 & 16.*

Jõgevamaa keskraamatukogu direktor Rutt Rimmel:

„Reisi viimase ettevõtmisena ronime treppidest üles kõrgele Montmartre'i mäele Sacré-Coeur'i kiriku juurde, kust avaneb võrratu vaade vihmamärjale suurlinnale. Ja äkki ilmub õhtutaevasse Pariisi katuste kohal vikerkaar, siis veel teinegi. Kaks vikerkaart Pariisi kohal – milline vaatepilt!

Ja siin sünnibki idee nimetada meie sõitu reisiks vikerkaare all.“

Algus lk 14.

Kompleksi kuulub ka lossikirik, millele heidavad varju kaks iidset seedri-puud, mis legendi kohaselt on istutatud kirjanik Chateaubriand'i poolt.

Villandry lossi hooned ei ole nii suurejoonelised, ometi on **Honore de Balzac** seda oma lemmiklossiks pidanud. Lossi võlu on tema renessanssaedades, mis taastati 16. sajandist pärit käsikirjadelt leitud jooniste ja kavandite järgi. Aiad on rajatud kolmele eri tasandile, terrassid ääristatud pärnapuude, pukspuuhekkide ja viinamarjapööstastega. Lillepeenarde kujundamisel on kasutatud filosoofilisi sümboleid. Aastaegade vaheldudes vahelduvad ka lilled ja värvid. Kõnnime armastuse aias, muusikaaias, aga ka kapsa- ja kõrvitsapeenarde vahel. Istume veeaias tiigi kaldal ning naudime pärnaõite magusat aroomi. Unistuste puhkus...

Chenonceau – nimetatud ka kuue daami lossiks – on kõige romantilisem loss Loire'i orus. See omapärane ehitus on rajatud üle Cheri jõe viivale sillale, kuhu viib pikk, kõrgete puudega ääristatud allee. Lossi sisemus üllatab meid äärmiselt rikkalikult kulla ja piltvaipadega kaunistatud ruumidega. Põnevad on massiivsed valgest marmorist kaminad, mis on dekoreeritud kuninglike sümboolitega. Laudadele on asetatud imekaunid ja nii tohutult suured lilleseaded. Erilist tähelepanu pöörame muidugi raamatukogutoale, mis on küll väga väike, kuid mille tammepuust nikerdatud lagi on vanim taoline Prantsusmaal. Raamatukogu seinad on kaetud rohelise sametiga ning tema akendest avaneb suurepärase vaade jõe.

18. sajandil oli järjekordseks lossiprouaks madame Dupin, kirjanik **George Sand**'i vanaema. Ajal, mil tema juures töötas koduõpetajana **Jean-Jacques Rousseau**, kujunes Chenonceau's üks oma aja kuulsamaid kirjanduslikke salonge. Siin käis koos tuntud prantsuse intellektuaale, nende hulgas **Voltaire**, **Charles de Secondat Montesquieu**, **Denis Diderot** jt. Just siin, jälgides madame Dupin'i poega, arvatakse olevat Rousseau teinud märkmeid oma kuulsale „Emile“ tarbeks.

Leonardo da Vinci elas ja töötas oma viimastel eluaastatel Loire'i orus. Kuningas Francois I andis tema käsutusse väikese Clos-Lussé lossi, kus tänapäeval on avatud kunstniku majamuseum. Siin hoitakse tema käsikirjade kollektsiooni ja tema kui leiutaja jooniste järgi valmistatud masinate mudelid. Kõnnime Leonardo ajastut kajastavates eluruumides,

KAUGED AJAD, UHKED LOSSID: Jõgevamaa raamatukoguhoidjate ja nende sõprade seltskond nautis nii Prantsuse arhitektuuri ilu kui kirjandusloo rikkust.

veel mitmesugustes kambrites, kiikame kõõkigi. Missugused unikaalsed nikerdatud vääriskuust kapid ja kummutid, neljasambaga baldahhiinvoodi, tillukesed toolid ja isemoodi lauad! Ajastu hõng on siin selgemalt kui kuskil mujal tunda. Seintelt võime lugeda suurmehe geniaalseid ütlusi ja luuleridu. Alumisel korrusel eksponeeritakse leiutiste vähendatud mudelid, mis osutuvad ka tehnikavõhikust raamatukogutöötajale äärmiselt põnevaks. 40 masinat 400 aastat ajast eest! Lossi juurde kuulub veel Leonardo da Vinci teaduspark, kus on osa leiutistest ehitatud originaalsuuruses ja mõned isegi töötavad. Siin näeme pöörlevat tanki, kuulipildujat, lennukruvi, veevõtumasinat jm. Plataanipuude vahele on riputatud Leonardo hiigelsuured ja läbipaistvad joonistuste koo- piad inimkehast ning fragmendid maalidest. Isegi giid on vaimustuses – ka tema on siin esimest korda.

Päeva lõpetame Loire'i oru kõige säravama, renessanssarhitektuuri pärliks nimetatud lossi, Chambord' lossi külastamisega. Arvatakse, et selle ehituse kavandite autoriks võis olla Francois I ettepanekul Leonardo da Vinci.

Sõidame jälle läbi tiheda metsa, mis on tegelikult kaitseala ja endine jahipark, ning siis märkame suurt legendikku, lähemale jõudes hakkab silm seletama midagi tõeliselt uskomatut. On see miraaž või lehekülj muinasjuturaamatust? Oleme päeva jooksul tutvunud nelja lossiga, li- saks mitmestki mööda sõitnud, aga niisu-

gust suurejoonelisust ei osanud oodata. Valgest kivist hoone nii ümarate kui kandiliste tornide, katuseakende ja rõdude rägastikus, lisaks kaunistused igasuguste elukate kujudega, aga muidugi ka lillornamentide ja sümboolitega – siin on tõesti näha kuningate suurus hullustust. Eks kasutati seda lossi peamiselt õukondlaste pidutsemiskohana, vastuvõttudeks, tseremooniateks ja muidugi jahilossina – mil- leks loss ju suurepäraselt sobiski.

Meie jaoks on tähtis, et siin etendati õukonnale tuntud autorite näidendeid, nende hulgas esietendus ka **Moliere**'i proosakomöödia „Kodanlasest aadli- mees“.

Pariis – ilus, kuid vihmane

Normandia ilust ja losside võlust hin- getud, toob saabumine tuulisesse ja vih- mahoogudega Pariisi nii mõnelegi pettu- muse.

Rodin'i kunsti naudime vaid maja- museumis sees, õueskulptuuride vaata- miseks läheb vaja väga suurt vihmavarju. Luxembourgi pargi ilu ja hiilgus jääb üldse nägemata, nii suur on sadu.

Ometi selgineb taevas aeg-ajalt ning enamusega ettenähtud Pariisi vaatamis- väärsustest saab siiski tutvutud.

Reisi kirjandusklik kava viib meid lau- sa kahte surnuaeda. Viime lilled **Eduard Viiralti** hauale Pere Lachaise'i kalmistul ning seisatame hetkeks ka teiste suurkujude hauakivide ees.

Lõpp lk 16.

Tartus on hea valikuga sõjandusalase kirjanduse kogu

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste õppeosakonna raamatukogul on ligi tuhat lugejat

Tutvustus

Tartumaal püüavad maaraamatukoguhoidjad uudistada kolleegide tööd ka väljaspool oma tsunfti – viimati külastati Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste õppeosakonna raamatukogu nn Kaitseleidiu majas, kunagises EPA peahoones.

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (KVÜÖA) õppeosakonna raamatukogu töötab Tartus alates 8. detsembrist 1999 aadressil Riia 12.

Raamatukogu kasutavad õppeasutuste kadetid, kuulajad, personal, samuti kaitsevälased ja kaitselehtlased. Neil on ka kojulaenusõigus. Kõik teised külastajad saavad teavikuid kasutada kohapeal.

Raamatukogu on avatud: esmaspäeval, neljapäeval ja reedel kell 8 kuni 17; teisipäeval ja kolmapäeval kell 8 kuni 18.30.

KVÜÖA raamatukogu ülesandeks on õppe-, teadus- ja arendustegevuseks vajaliku kvaliteetse informatsiooni vahendamine ning infoteenuse pakkumine eesmärgiga toetada õppeasutuse funktsiooni – Eesti Vabariigi ohvitseride koolitamist.

Raamatukogul on ühtlasi oluline roll KVÜÖA kujundamisel Eesti sõjanduse õppe-, teadus- ja arendustegevuse keskuks.

17. jaanuarist 2001 kuni 1. septembrini 2003 kasutas raamatukogu – nii nagu ka Balti Kaitsekolledži raamatukogu – koos teiste teadusraamatukogudega integreeritud raamatukogusüsteemi INNOPAC.

Alates 1. oktoobrist 2003 kasutab KVÜÖA raamatukogu raamatukogutarkvara URRAM.

PILGUHEIT: Ülle Laidna tutvustab Tartumaa raamatukoguhoidjatele KVÜÖA raamatukogu, kus tooni annab sõjandusalane kirjavar. Foto: Hele Ellermaa

Elektronkataloog on kättesaadav aadressil: <http://raamat.mil.ee/Avalik/>.

Raamatukogu kogude suurus on ligikaudu 23000 eksemplari. Raamatukogus on kaks töötajat, lugejaid on registreeritud 904.

Raamatukogus on valdavalt sõjandusalane kirjandus. Palju on ka poliitikat, terrorismi, sõjameditsiini puudutavaid teavikuid, mida teistest Eesti raamatukogudest sageli ei leia. Kirjandust komplekteeritakse teistestki valdkondadest (keeled, filosoofia, psühholoogia, eetika, religioon, sotsioloogia, õigus, haridus, pedagoogika, matemaatika, füüsika, sport jne). Teavikud on raamatukogus enamjaolt eesti, inglise, saksa, vene ja soome keeles. Väike osa raamatuid on rootsi, poola ning

prantsuse keeles. Ilukirjandust on tellitud raamatukokku väga vähe. Raamatukogul on juurdepääs mitmesugustele andmebaasidele ja elektroonilistele ajakirjadele.

Tallinnas on KVÜÖA raamatukogul väike harukogu – KV SIVAK (Kaitseväe Side- ja Infosüsteemide Väljaõppe- ja Arenduskeskuse) raamatukogu. SIVAK-i raamatukogu kogude suurus on ligikaudu 950 eksemplari. Lugejaid on seal registreeritud 87. SIVAK-i raamatukogu on lugejatele avatud igal tööpäeval kell 12 kuni 13.

Ülle Laidna,
KVÜÖA raamatukogu
juhtivbibliograaf

„Kirjanduslik Prantsusmaa“ – reis vikerkaar all

Algus lk 14 & 15.

Reisi kirjandusklik kava viib meid lausa kahte surnuaeda. Viime lilled **Eduard Viiralti** hauale Pere Lachaise'i kalmistul ning seisatame hetkeks ka teiste suurkujude hauakivide ees. Siia on maetud kirjanikest **Honore de Balzac, Jean-Baptiste Moliere, Henri Barbusse, Jean de La Fontaine, Marcel Proust, Gertrude Stein, Oscar Wilde** jt.

Tavareisijale (loe: reisibüroodele) suhteliselt tundmatule Montparnasse'i kalmistule on maetud kirjanikud **Guy de Maupassant, Charles Baudelaire, Samuel Beckett, Maurice Leblanc, Satre Jean Paul** jt. Kahjuks peame meile huvipakkuvad hauaplatsid ise üles otsima, mis on seda keerulisem, et ka kalmistuplaan on viletsavõitu. Lausa auküsimuseks saab Maupassant'i haua leidmine, on olnud ju meie reis just temaga palju seotud. Ja seal ta puhkabki, öitsev roospõõsas kalmu ehtimas!

Montmartre'i mäele Sacré-Coeur'i kiriku juurde, kust avaneb võrratu vaade vihnamärjale suurlinnale. Ja äkki ilmub õhtuavasse

Pariisi katuste kohal vikerkaar, siis veel teinegi. Kaks vikerkaart Pariisi kohal – milline vaatepilt! Ja siin sünnibki idee nimetada meie sõitu REISIKS VIKERKAARE ALL.

Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu direktor **Rutt Rimmel**

NB! Ka 2008. aastaks on Jõgevamaa raamatukogutöötajatel plaanid tehtud. Nimelt sõidame lusiaanide eepose järgedes Portugali avastama.

Tartumaa raamatukogude aruanne 2007

Teavikute ostmiseks kulutati 2993,5 tuhat krooni, kokku 24 680 teavikut. Teaviku keskmine hind 121 krooni (2006. a oli keskmine hind 112 krooni, kasv ligi 10 krooni). Raamatute keskmist hinda alandab soodushinnaga ostetud raamatute hulk.

Omavalitsuste osa komplekteerimiskuludes on võrreldes 2003. aastaga suurenenud 780,1 tuhat krooni – 55 %. Riigi osa on suurenenud samal ajavahemikul 166,7 tuhat krooni – 12,2 %.

Ilma Lindgrenita oleks noore lugeja maailm igavam

Melliste raamatukogu Pipilotta Bingolotos kohtub enam kui 200 Lindgreni tegelasega

Teorõõm

Kindlasti juhtub kõigiga vahetevahel imelisi asju, millele alles tagantjärele tuleb mõistlik seletus. Minuga juhtus see viimati 2007. aasta 14. novembri varasemal hommikutunnil, kui naabermajades olid kõik varajased ärkajadki veel unehõlmas.

Kõnekas vaikus...

Minu uni oli aga otsa saanud ja millegi pärast avanes mu lugemislaua just Astrid Lindgreni maailm. Olin kindlasti pea tunni jagu lugenud, kui hakkasin seostama 14. novembrit ja tähtpäeva, mis seotud suure sõnameistriga.

Astrid Lindgren, jäägitult parim- tuntuim- fantaasiarikkaim- rõõmsameelseim lastekirjanik, oleks saanud ju 14. novembril 2007 100-aastaseks. Edasi keerasin öövaikusese vaid raamatulehti...

Selline suur kirjanduslik tähtpäev vajas väärikat teadvustamist. Seepärast ei jäänud tähelepanuta ka Melliste raamatukogu noored lugejad.

...enne suurt raamatupidu

Terve novembrikuu oli nii raamatukogus kui ka koolis võimalik tutvuda raamatunäitustega „Maailma parim: Astrid Lindgren 100“. Loetu meeldejätmiseks korraldasime kahe erineva raskusastmega viktoriini. Omapoolse küsimustevooru viis kooli vanemates klassides läbi ka kirjandusõpetaja Koidula Vassil. Oli igati rõõmustav, et ainuüksi raamatukogus tagastati 18 vastuselehte. Neile, kes Astrid Lindgreni raamatuid ikka-ja-jälle lugenud, ei valmistanud lahenduste leidmine erilisi raskusi.

Suureks raamatupeoks valmistusime eriliselt: kutsusime külla Tartu linnaraamatukogu lasteosakonna esinduse, kellest

olime kuulnud, et nende lemmikuks on ei keegi muu kui Vahtramäe Emil.

Kui Melliste õpilased sammusid peale koolitunde lustakalt kaunistatud ja meelelt magusasti lõhnasse kultuurikeldrisse, oli neil kaasas ka hiiglamapirakas kaudis sünnipäevatorj ja suur kommikott.

Elevil silmapaariid andsid sellise sära, et silmi sulgedes võis aimata kui mitte just Astrid Lindgreni enda, siis vähemasti Pikksukk Pipi või Vahtramäe Emili, Hulkur Rasmuse või Kalle Blomkvisti, Kaisa või Madlike, Mio või Kerstini või veel kellegi muu kohalolekut.

Kui viktoriinivõidud jagatud, kohalike Pipide (Viktoria Rebane ja Kärolin Kala) etteasted ära vaadatud, said sõnajärje täiskasvanud – Aasa Sulg ja Ädu Neemre. Rootsima polnudki hetkega enam kaugel ja suure sõnameistri vallatud raamatutegelased kutsusid lugemiselamusi nautima.

Kes Vahtramäe Emili tempudest midagi kuulnud-lugenud, see kindlasti käinud koos Emiliga hingevärinal ka arsti juures, kui õnnetu supipott kohe kuidagi peast ära ei tahtnud tulla. Kuidas asi siiski õnnelikult lahenes, sellest andsid teada külalised nukkude abil mängitud loos. Etteaste meeldis kuulajatele-vaatajatele väga ja pälvis tormilise aplausi.

Seejärel võis maiustustele pihta panna – tee ja tort, vahvlid ning kommid olid sama maitsvad, kui oleksid olnud Lärmissipa tänaval või Bullerbys.

Pipilotta Bingoloto vallutas raamatukogu

Olime raamatukogus pead murdnud selle üle, kuidas jõuaksid Lindgreni tegelased ka nende lasteni, kes ei taha raamatuid enam eriti (või kohe kuidagi) lugeda. Ja välja nuputasime!!!

Pipilotta Bingoloto kujunes selleks mänguks, kus said sõnaõiguse kõik enam kui 200 Lindgreni raamatutegelast. Ja mänguelevus köitis kõiki kohalolijaid, sest tublidustasu said nii nurkade mängu

HINGSUGULANE: Aasa Sulg on paljuski sarnane Astrid Lindgrenile ja tema tegelastele – ettevõtlik, vahetu ja rõõmsameelne. Foto: Hele Ellermaa

võitjad, diagonaalide mängu võitjad kui ka lõpuks täismängu võitjad. Kommisadu oli täiuslik!

Nii või teisiti, kuid ilma Lindgrenita oleks noore lugeja maailm igavam, värvitum, fantaasiavaesem.

Lõpetuseks jäägu kõlama tsitaat Eesti- maa elavalt klassikult Andrus Kivirähkilt:

„Ma olen kindel, et laps, kes on Astrid Lindgreni raamatud üksipulgi läbi uurinud, ei vaja enam tulevikku tarbeks mitte mingit muud hingeharidust, nendes tekstides on olemas kõik, mida on normaalseks eluks vaja.“

Aasa Sulg,
Melliste raamatukogu juhataja

P.S.

Kui kellelgi rohkem huvi meie poolt välja mõeldud Pipilotta Bingoloto vastu, kirjutagu: aasa@maksavald.ee.

Tartumaa raamatukogude aruanne 2007

Tartumaal töötab 71 raamatukoguhoidjat, neist ülikooliharidusega 33 (sh raamatukoguharidusega 17) ja keskharidusega 37 (sh raamatukoguharidusega 16).

Kutseõppe kursuse lõpetasid Liivi Tenno (Luunja raamatukogu) ja Monika Metsma (Kallaste raamatukogu). Kutseõppe kursusel õpivad Liidia Afanasjeva (Välgi raamatukogu), Mare Helstein (Kambja raamatukogu) ja Liivi Paumets Tõrvandi (raamatukogu). Täiendkoolituskursustel ja keskraamatukogu poolt korraldatud koolituspäevadel osales 69 raamatukoguhoidjat.

Eesti Vabariigi Presidendi poolt anti Hele Ellermaale Kõrveküla raamatukogust Valgetähe V klassi teenetemärk, Tatjana Sosnovskajale Varnja raamatukogust Tartu maavanema poolt teenetemärk "Tartumaa kuldne tammeoks", Priit Lainestele Valguta raamatukogust peaminister Andrus Ansipi poolt kodanikupäeva aumärk. Tartu maavanema tänukirja said Anne Freienthal, Anita Priks, Toivo Ärtis, Piret Terve, Tiina Kohver. Kultuurkapital tunnustas preemiaga Siiri Ušakovat Kallaste raamatukogust, Tiina Arikest Võõpste raamatukogust ja Elga Alberit Uula raamatukogust.

Tartumaa raamatukoguhoidjate Meie Leht
Toimetuse e-post: meieleht@hot.ee; toimetuse telefon: 733 7772.

Krõllipere kohtus Nõo raamatukogus kirjanikuga

Lastekirjanik Siiri Laidla järgmine raamat jutustab heast pensionile jäänud hundist

Sündmus

Tõrukeste rühma õpetaja
Külliki Soo,
Rüblükute rühma õpetaja
Tatjana Lilla:

Nõo lasteaia Krõll Tõrukeste ja Rüblükute rühmale oli 16. aprill vahva päev – raamatukogus toimus kohtumine mitmete tuntud lasteraamatute autori Siiri Laidlaga.

Siiri Laidla sulest on ilmunud: „Apteegitont Aavi“, „Pärnaõietee“, „Sandra kevad ja suvi“ ja „Taadu“. Enne kirjanikuga kohtumist olid Rüblükute rühma lapsed alustanud raamatu „Apteegitont Aavi“ lugemisega. Raamat on lihtne, ilus, jutustava laadiga ning lastele arusaadav. Siiri Laidla rääkis ilmekalt ja huvipakkuvalt oma teoste saamisloost.

Kirjanikult lastele...

Lapsed saavad Siiri Laidla raamatutest mitmeid uusi teadmisi. Näiteks „Apteegitont Aavist“ said väikesed lugejad teada huvitavaid asju apteegi kohta. Seal on rohud, mis teevad inimesi terveks. Kindlasti on ostjal kaasas retsept, kuhu arsti poolt on kirjutatud rohu nimi ja kui palju seda võtta.

Laste ja kirjaniku vahel toimus elav mõttevahetus selle üle, kas apteegitont võib olla roosa või peaksid kõik tondid olema ikka mustad. Kirjanik põhjendas oma roosa tondi loomist sellega, et kõik, mis on ilus ja hea, on roosa ja see toob rõõmu nii väikestele kui suurtele. Nii jõutigi ühisele otsusele, et hea tont võib olla ka roosa.

LUGEMISHUVI ÄRATAMINE: Nõo raamatukogu juhataja Helle Voore (vasakul taga) jälgib, kuidas kirjanik Siiri Laidla püüab käpiknukkude toel laste tähelepanu.

Oma jutu ilmestamiseks oli kirjanik kaasa võtnud mitmeid omavalmistatud käpiknukke. Need pakkusid lastele palju lõbu ja nalja. Tore oli, et Siiri Laidla pani lapsi kaasa mõtlema, tegutsema ja vestlema. Rüblükud ja Tõrukesed kuulasid tähelepanelikult ning esitati vahvaid küsimusi ja mõtteid. Tunti huvi ka teiste raamatute vastu, mida kirjanik on kirjutanud. Siiri Laidla tutvustas oma uut raamatut heast pensionile jäänud hundist. See teos peaks ilmuma lähimal ajal. Jääme ootama!

...lastelt kirjanikule

Laste ja õpetajate koostööna olid lasteaias valmistatud kingitused kirjanikule. Tõrukesed tegid „Taadu“ raamatu põhjal

oma nägemuse sellest teosest. Rüblükud olid kokku pannud pildiraamatu lastest, loomadest, loodusest ja tont Aavist.

Kohtumine möödus lõbusas ja humoorikas õhkkonnas ning väga kiirelt. On hea teada, et koolieelne raamatukogu külastamine, raamatute laenamine, lugemine ning kirjanikuga kohtumised on andnud lastele teadmisi ja toonud palju rõõmu. Tasapisi areneb ja kujuneb lapsel püsiv lugemishuvi ja -vajadus. Ärgem unustagem: „Hääletu, tumm, kuid räägib palju“.

Rüblükute ja Tõrukeste rühma lapsed on sagedased raamatukogu külastajad.

Loodame, et meie toredad raamatukogutöötajad tahavad edaspidigi lasteaia koostööd teha ja selliseid häid emotsioone pakkuvaid üritusi korraldada.

Tartumaa raamatukogude aruanne 2007

Kõrveküla raamatukogu direktor Hele Ellermaa:

Kõige rõõmustavamaks sündmuseks oli uute ruumide valmine Kallaste, Puhja ja Ülenurme raamatukogudele. Innukalt võtsid raamatukogude töötajad osa erinevatest koolitustest, korraldati palju huvitavaid üritusi.

Negatiivne on lugemishuvi langus, mis väljendub lugejate, külastuste ja laenutuste koondarvude vähenemises. Suuremat tähelepanu peab pöörama raamatukogu lugejate teavitamisele Urrami kasutusvõimalustest, seda eelkõige lootusega pakkuda huvi noortele.

Eesti Vabariigi 90. juubeliga seoses on kavas koostada rändnäitus Tartumaa raamatukogude ajaloost ja tänapäevast, koolituspäevad ajaloo ja emakeele teemal.

Jätakuvalt on raamatukoguhoidjad huvitatud ja loodavad oma töös kasu saada tutvumisest kolleegide tööga nii meie maakonnas

kui naaberriikides, selleks on kavas külastada Luunja ja Peipsi-ääre valdade ning Lätimaa raamatukogusid.

Lahendamaks raamatukogude tööprobleeme ja teavitamiseks kultuuriministeriumi ja maakonna keskraamatukogu tööplaanidest kohalikke omavalitsusi, on kavas korraldada piirkondlikke teabepäevi.

Keskraamatukogu komplekteerimisosakonna töös on kavas teha struktuurimuutus ja tööle võtta peaspetsialist komplekteerimise alal.

Lahendamist vajab Kolkja, Varnja ja Nina raamatukogude venekeelsete teavikute kirjete sisestamine Urramisse; rahalisi vahendeid säästev ja kasutajatele suuremaid valikuid pakkuv oleks Kolkja põhikooli raamatukogu ühendamine Kolkja raamatukoguga – mõlemad raamatukogud asuvad lähestikku kooli ruumides.

Üheks 2008.a. arutlusteemaks on Tartu vallavanema poolt välja pakutud mõte raamatubussi teenuste kasutamise võimalustest Tartumaal.

Elle Tarik – Tartu(maa) raamatukogude hea aednik

Tunglakandja

„On ütlemine, et inimesega on siis kõik korras, kui ta tahab hommikul tööle tulla ja õhtul koju minna. Ja minuga nii just ongi.“ – nõnda on tõdenud trükisõnas Emajõe Ateena raamatukogunduse *grand old lady* Elle Tarik, kelle eluraamatu tänavuse aasta lehekülgedel jõuab juunikuu peatükis kätte juubelisünnipäeva tähistamine.

Usina aednikuna on Elle Tarik oma elutöö kõige mahlasemad viljad kinkinud Tartu linnale elik Tartu linnaraamatukogule, kuid tema hoolest ja armastusest on osa saanud ka Tartumaa rahvaraamatukogud.

Viljandi kultuurikoolis kogutud teadmised pani noor spetsialist Elle Tarik proovile just oma kodukandis – Vedu raamatukogus. Seejärel tuli üürrike põige Harjumaale Nabalasse, kuid sellest piisas, et mõista – tõelise lõunaestlase õige koht on kodukandis. Töötet jätkus Alatskivi lähedal Kokoras, kuid paraku ei jäänud heade eeldustega raamatukoguhoidja pealoomine kaugemalgi märkamata – juba 1966. aastal pakuti Elle Tarikule ametit Tartu linnaraamatukogus.

Siiski naeratas Elle Tariku nime kandev päike Tartumaa raamatukogudele veel ühe korra – ajalises mõttes suisa polaarpäevana, sest aastatel 1968 kuni 1975 töötas tänane juubilar Tiiu Erlemanni kutsel Tartu rajooni keskraamatukogus metoodikuna. Targa ja teoka inimese töö muutub legendiks – see ammu tõe kehtib mõistagi ka Elle Tariku puhul. Leningradi maantee on taasristitud Narva uulitsaks, keskraamatukogu mitut puhku kodu vahetanud, kuid Tartumaa staažikamad raama-

KODUNE KOGU: Elle Tarik 2008. aasta mais Vedu raamatukogus, kus rohkem kui nelja aastakümne eest algas tema tööne edulugu. Foto: Olev Tamm

tukoguhoidjad meenutavad veel praegugi oma noorematele kolleegidele, mis ja kuidas oli, kui Elle Tarik oli meie seltsis.

"Elada, leppides vähesega, eelistada elegantsi luksusele ja maitsekust moele, olla pigem väarikas kui lugupeetud ja pigem jõukas kui rikas, õppida kõvasti, mõelda vaikselt, rääkida tasa, toimida ausalt; kuulata avalisi südamega tähti ja linde, väikesi lapsi ja mõttetarku, pida rõõmsalt vastu, tegutseda julgelt."

Need read William Ellery Channingilt iseloomustavad rahvusraamatukogu direktori Tiiu Valmi arvates kõige paremini raamatukoguhoidjaid. Need mõtted maalivad ilmeka portree ka Elle Tariku varjundiküllasest isiksusest.

Oleksime väga ülekohtused, kui jätkasime mulje, et viimastel aastakümnetel kildub Tartumaa raamatukogundus Elle Tariku soojendava kiirguseta. Kaugeltki mitte – ikka ja jälle võtab ta aega, et osaleda meie ettevõtmistes, olla meile heaks lektoriks või targaks nõuandjaks.

Tartu valla raamatukogude vastloodud ühishõukogu liikmena saab Elle Tarik taas sõna sekka öelda oma esimese raamatukogu – Vedu raamatukogu – hea käekäigu kujundamisel. Sellest ajendatult on juubelisünnipäeva kontekstis muhe märkida, et üks ring Elle Tariku viljakas elus on täitunud, kuid eluratas veereb edasi...

Kolleegid Tartumaa rahvaraamatukogudest soovivad Elle Tarikule raugematut hoogu ja igikestvat tarkust ohje hoida.

Elle Tariku esimene raamatukogu: kõik raamatud laenutati välja, tagasi ei saanud midagi

Raamatusoovitus

Elle Tariku lausahtlis ootab trükimasinasse pääsemist koduse Kobratu küla ajaraamatu käsikiri, kuid juba mõne aasta eest jõudis lugejate kätte koos Linda Jahilo ja Külli Peegeliga koostatud ülevaade „Majad, raamatud, inimesed: 90 aastat Tartu linnaraamatukogu“.

Linnaraamatukogu juubeliraamatus vastab Elle Tarik mahukas intervjuus Õie Tammissaare küsimustele. Sealt laenab Meie Leht mõned mõtted ja soovib selle raamatuga põhjalikumalt (taas)tutvuda.

Miks sa hakkasid raamatukoguhoidjaks?

Tahtsin ja hakkasin.

Arvan, et see tahtmine on pärit üsna varasest ajast, sest enne, kui ma kooli läksin, olin raamatukogus mitte üksnes lugeja, vaid ka – nagu tolle aja kohta võiks öelda – raamatukogu aktivist. Noh, kleepisin hea meelega etikette ja teenindasin lugejaid, kui raamatukoguhoidja ära oli. Olin sihuke abiline, „raamatukoguhoidja asetäitja“. Mis see võis olla... ma pidin olema seitsmeaastaselt peale hakanud. Kooli läksin alles kaheksaselt. Mul olid kopsunäärmed haiged ja ei lubatud varem.

Kus su koduraamatukogu oli?

See oli kohalik Vedu külaraamatukogu. Aga oma koduse raamatukogu algus... Kõigepealt ma jagasin selle laiali. Ema käest sain – ma ei mäleta, kas just vitsa, aga kõvasti pahandada küll. Palju meil raamatuid ei olnud – sõjaeeg oli, kehv pere ka. Aga see idee tuli kolmandas klassis. Võtsin rühma kaasõpilasi kokku, et teeme raamatukogu. Just nagu raamatukoguselts: igaüks toob kodust raamatuid, paneme need kokku ja siis järgemööda loeme ja laenutame. Hästi, mina viisin oma raamatud kohale, mõni üksik tõi veel, kõik laenutati välja, aga tagasi ei saanud midagi.